

Szerkesztőség

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal:

Aradi Nyomda Vállalat.

Bulev. Regele Ferdinand 4/22
(József főherceg-ut.)

Sürgőnycim: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

ELŐFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egész évre 180 Lej
Fél évre 90 Lej
Negyed évre 45 Lej
Havonta 15 Lej
Hirdetéseik szerintiEgyes számpéldány 5 lej,
vasárnap 6 lej.

Bucurestiben 50 banival több

Politika a vallásban.

Irtá: Schütz Henrik dr.

A romániai zsidó egyházi szervezet egységesítése az „Aradi Közlöny” bucaresti-i hirdása szerint hamarosan napirendre kerül és pedig a közölt tervezet szerint oly alakban, mely a romániai zsidók nagy részénél a legnagyobb elégedetlenséget fogja kelteni. Nem veszi figyelembe ez a tervezet azokat a különbségeket, melyek történelmi fejlődés alapján, különösen a Magyarországtól elcsatolt részekben léteznek, mely különbségek ezidő szerint áthidalhatatlanok és ezért a különböző árnnyalatoknak egységes szervezetbe való tömörítése a lehetetlenséggel határos.

Ama mozgalom, melynek — a zsidó vallás modernizálása címén — első megindítója a 18-ik század végén Mendelsóhn Mózes, a híres bölcsész volt, különböző fázisok ment keresztül és végeredményben oda vezetett, hogy a zsidóság felekezeti két táborra oszlott, a neologok — mely elnevezés nem helyes ugyan, de használatos — és ortodoxok táborára. A két tábor közötti ellentétek később, az idők folyamán, ha nem is tűntek el teljesen, de jórésben elhalványultak — más országokban, de igen élesen megmaradtak azon a területen, amely régebben az osztrák-magyar monarchiát alkotta és különösen a régi Magyarországon, annyira, hogy itten két országos szervezetük volt, teljesen elkülönített központi vezetéssel.

Vallási, dogmatikai különbség a zsidó felekezet eme két árnnyalata között nincsen és nem is volt sohasem. A liturgiai, ritusbeli különbségek, mint a templomok belső berendezése, orgona, az énekkar összeállítása stb., többnyire külsőségekre vonatkoznak és így nem olyan természetűek, hogy az egységesítést kizárnák, de igenis kizárja azt az a mélyreható mentalitás-beli, világnézeti különbség, mely neologok és ortodoxok között fennáll.

Nagyon messzire vezetne és nagyon sok helyet venne igénybe, ha e különbségekkel egyenként kívánnék foglalkozni, elég, ha itt felemlitem azt az egyet, hogy míg a neolog hitközségeknél a rabbi a vallási élet vezetője és irányítója, de egyébként a hitközség ügyeinek intézésében a világi elemnek van tulajdona, addig az ortodox hitközségeknél, azoknál t. i., melyeket a modernség szele még egyáltalában nem érintett, a rabbi ugyiszólván korlátlanul uralkodik a hitközség minden ügyében. Természetes ennek folytán, hogy egységes szervezkedés mellett ezek a hatalmi kérdések minduntalan kiütöknének és a hitközségek tevékenységét állandóan megbénítanák.

Azok, akik az egységes szervezet eszméjét felvetették és azt állandóan napirenden tartják, nem ismerik a csatolt területeken levő hitközségi viszonyokat és csak a régi királysági viszonyait tartják szem előtt. Ott t. i. nem az ugynevezett hitközségi rendszer dominál, hanem az imaegyesületi rendszer, mely abból áll, hogy több család összeáll, épít magának templomot, ha ehhez kellő anyagi eszközökkel rendelkezik, vagy pedig megfelelő helyiséget bérel és azt imaházzá alakítja át, az ilyen, u. n. imaegyesületek az istentisztelet fenntartásán kívül más kérdésekkel nem is igen foglalkoznak.

Nálunk ellenben az érvényben levő törvényes rendelkezések értelmében mindenki, ki a

politikai község területén lakik, köteles az azon politikai község területén levő valamely hitközséghez — vagy neologhoz, vagy ortodoxhoz — csatlakozni és annak fenntartását anyagi hozzájárulással biztosítani. Míg tehát a régi királyságban az imaegyesületek kizárólag istentiszteleti ügyekkel foglalkoztak és a zsidóság kulturális és humanitárius szükségleteit más szervek intézték, addig nálunk a zsidóság minden életmegnyilvánulása a hitközség kezében zajlik le és ennek irányítása mellett történik.

Nem tudjuk, hogy a tervbe vett javaslat a két rendszer között melyiket fogja adoptálni, ismerve azonban az eddigi egységesítéseket, valószínűnek kell tartanunk, hogy a régi királyságbeli rendszert akarja kiterjeszteni az egész országra: ami pedig nálunk a zsidóság kulturális és humanitárius tevékenységét teljesen felborítaná, ennek elérése pedig az államnak sem lehet érdeke. Nagy ellenszenvvel fog találkozni az is, hogy az egységesítés az U. E. R. (Unionea Evreilor Români) vezetése mellett van tervbe véve. Ez a magánegyesület

már több ízben próbálkozott azzal, hogy hálózatát a csatolt területeken is kiépítse, eddig azonban eredményt elérni nem tudott, mert a mi tudomásunk szerint az politikai természetű egyesület, már pedig nemcsak az utóbbi években, de a magyar impérium idejében is az itteni zsidóság a hitközségi életből a politikát szigorúan száműzte és ettől az álláspontunktól ma sem vagyunk hajlandók eltérni. Ha az Unionea Evreilor Români-nek sikerülni fog a zsidósági közéletben a vezető szerepet magához ragadni, úgy a felekezeti szervezet állandóan az ellentétes politikai érdekek játéklabdájává fog válni és mérgező hatást fog előidézni a felekezet belső életében.

Nézetem szerint, ha a javaslat tényleg közös szervezetbe kívánja tömöríteni a neologokat és az ortodoxokat, ez ellen főleg az erdélyi zsidóság heves küzdelmet fog indítani és ha a javaslatból mégis törvény lesz, úgy mindkét árnnyalat valóságos lelkiismereti könysernek fogja tekinteni a közös szervezetet, mely ily körülmények között eredményes működést nem is fejthet majd ki.

Polgármesteri bizonyítvány a nem-állampolgároknak.

A belügyminiszterium érdekes döntése a régen vajudó kérdésben.
Ionescu vezérigazgató nyilatkozata.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának telefonjelentése.) Az Aradi Közlöny adott hírt egyedül a bucaresti-i munkatársának tudósítása alapján arról a nagyjelentőségű intézkedésről, amely legalább ideiglenesen, de valamennyire megoldja az állampolgársági törvény sok hiánya következtében származott ferdeségeket és tisztázza a nem-állampolgárok egészen furcsa helyzetét. Megirtuk, hogy amíg az állampolgársági törvény revíziója elkészül s az orvosló-javaslat a parlament színe elé kerül, hatósági bizonylattal próbálnak segíteni azokon, akik a legkülönbözőbb és leghetetlenőbb okok következtében maradtak ki az állampolgársági listából. Bucuresti-i munkatársunknak ezt az értesülését most hivatalos he-

lyen is megerősített. Ma ugyanis a több oldalról megnyilvánult kérdezősködésnek és kívánságnak eleget téendő, nyilatkozott az illetékes hely: a függőben levő állampolgársági ügyekre vonatkozólag Ionescu belügyi vezérigazgató ma a következőket mondotta:

— A belügyminiszterium szombaton végkép döntött ebben az ügyben és elhatározta, hogy a függőben levő ügyeket rendeleti uton szabályozza és ezáltal a jövő év folyamán negyedmillió ember fog állampolgársághoz hozzájutni. A rendelet szerint a polgármesterek felhatalmazást kapnak olyan bizonyítványok kiállítására, amelyeket a rendőri és állambiztonsági hatóságok kötelesek lesznek respektálni.

Franciaország szakít Oroszországgal.

A szovjet hir szerint visszahívja Rakovszky követet. — Kavardás a párisi orosz követ felhívása körül.

(Az Aradi Közlöny párisi tudósítójának távirata.) A francia külügyminisztériumban hivatalos jelentésben dolgoznak, amelyben a kommunisták üzelmeit akarják a nyilvánosság elé hozni. A jelentés hir szerint már holnap, vagy holnapután napvilágot lát s ez ama francia miniszterek közbenjárásának köszönhető, akik a legerélyesebb rendszabályokat hirdetik a szovjet ellen. Politikai körökben a francia-orosz viszony kiélesedéséről beszélnek. A minisztertanács részletes jelentéseket kapott azokról a tüntetésekről, amelyek Sacco és Vanzetti kivégzése miatt folytak és amelyekből kiderül, hogy a kommunisták idézték elő a zavargásokat. A moszkvai internacionale legutóbbi körlevelet intézett a francia kommunisták szervezetekhez és arra ösztönzi a vezetőket, hogy különösen a hadsereg körében folytassanak propagandát. A francia külügyminisztérium hivatalos jelentése éles bírálatot fog gyakorolni a kommunisták üzelmei felett és Rakovszky párisi szovjetkövetet sem fogja a jelentés kimélni.

A londoni jelentések szerint a Daily Mail arról értesül, hogy a beavatottak Rakovszky

szovjetkövet visszalépéséről beszélnek. A szovjetkövet hir szerint egy nagy szovjetbank vezetését veszi át. Kétséges, hogy Rakovszky helyére állítanák-e másik nagykövetet, miután — az eddigi helyzet szerint — Franciaország és Oroszország között rövidesen megszakad a diplomáciai viszony.

Az esti genfi jelentések szerint Briand kijelentette, hogy a szovjetkormány belátására bizza, hogy Rakovszkyt visszahívja-e vagy sem. Ő meglepészik azzal, hogy Csicserev hivatalosan dezavualta a párisi nagykövetet. — Az eset sajnálatos ugyan — mondotta Briand — de nem alkalmas arra, hogy a két ország közötti diplomáciai viszony megszakítását előidézze.

A párisi szovjetkövetség sajtóirodája pedig kommunikét tett közzé, amely szerint Rakovszky nem mint szovjetkövet, hanem mint a központi kommunisták bizottság tagja irta alá az ismeretes felhívást, amely egy Oroszország elleni esetleges háborúra vonatkozott, nem pedig Franciaországról, vagy pedig valamely más aktuális kérdéstről szólt.

Gépirókisasszonyok mint „földigénylő parasztok“

Hatalmas lavinává bővül az agronomok panamája. — Háromszékben is nagyarányu visszaéléseket fedeztek fel.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának távirata.) A dolji és ilfovi földkiszájtások körül leplezett megdöbbentő nagyarányu visszaélések ügye újabb szenzációs részletekkel bővült. Az eddig letartóztatott agronomok és gazdasági tanácsosok vallomása alapján ugyanis a vizsgálóbírósg szombat délutánra újabb letartóztatásokat eszközölt, akik mind többé-kevésbé részesek abban, hogy az állami tartalékföldek az igényjogosultak kijátszásával egyes konzorciumok kezébe kerültek. A vizsgálóbírósg most már megszerezte azoknak a névsorát is, akik bizonyos összegekért földjogsultságukat bizonyító hamisított községi bizonyítványokkal operáltak a számukra ezen az alapon kiutalt földterületeket aztán nagyobb nyereséggel azoknak a szerencsétlen parasztnak adták el, akiknek valójában joguk lett volna az ajándékföldekhez. Megállapították, hogy ezeknek a lelkiismeretlen embereknek bűnös manipulációjáról az egyes agronomoknak nemcsak, hogy tudomásuk volt, de ők maguk is segédkeztek a parasztnak kijátszásában, amikor közölték velük azoknak a címét, akiktől „bizonyos összegért“ megkaphatják a kért pár holdas földet.

A dolji és ilfovmegyeyel visszaélésekhez hasonló panamákról halatszanak panaszok különben: Háromszékmegeből is, igaz ugyan, hogy a székelyvidéki panamák ügyében a mai napig még nem indult meg a hivatalos vizsgálat, amely azonban a Dimineata mai számában közölt leleplezések után nem késhet sokáig. A háromszéki agronomok egy recipére dolgoztak az ilfovi és dolji kollegáikkal. Háromszékben is csak az kapott földet, aki „megváltási árat“ fizetett az agronomnak. A háromszéki, nagyobbára székely parasztság azonban igen szegény, a községek számára kiutalt földterületek éppen azért még ma is „tartalékolva“ vannak, az ottani parasztság öt esz-

tendeje tartó kilnccselgetése, kérése és könyörgése dacára. De amíg a parasztnak nem tudtak hozzájutni jogos követelésükhöz, addig — írja a Dimineata — arra nem jogosult egyének, sőt még egy gépirókisasszony is megkapta a megállapított öt holdat, amelyet az-

Készül Arad jövő évi költségvetése.

Nagyszabásu tervek megvalósítására gondol Aradváros vezetősége. Újabb létszámcsökkentés a városházai tisztviselőkarban.

(Arad, szeptember 5.) Aradvárosánál már megkezdődtek az előkészületek az 1928. évi költségvetés összeállítására. Az egyes szolgálatok már dolgoznak a jövő évi szükségletek összeállításán. Természetes, ez az összeállítás még nem teljes, ennek dacára nagyjában már látni lehet, mi készül jövőre Aradon. A város vezetősége elsősorban azt tervezi, hogy a vágóhidat végre teljesen átalakítsa, modernizálja, miután a jelenlegi vágóhid már egyáltalán nem felel meg a mai — leglegredukáltabb — követelményeknek se. Több teca aszfaltozását és kövezését is tervezi a város, sőt ráadásul azt is be akarják itt pótolni, amit a költségvetés késése folytán az idén elmulasztottak. Szükség mutatkozik a sok panaszra okot adott Neptun-fürdő átépítésére és egy kissé modernebb berendezésére és felszerelésére, ez a nagyon is áhított építkezés — hír szerint — feltétlenül megtörténik a jövő évben. Még egy igen fontos munka történik: a vízvezeték és Shone-csatorna kiterjesztése és több közkut felállítása, hogy a külvárosok vízszükséglete is biztosítva legyen.

A város vezetősége ezeken kívül modernizálni akarja a tűzoltóságot is és a szerek kiegészítésén kívül még egy locsolóautót szerez be. Bővítetni óhajtnak a jövő évben a városi tudóstanatóriumot is, amely lassankint Arad egyik legnagyobb és legjobb egészségügyi intézménye lesz. Szó van arról is, hogy a szegények segélyezésénél oly módon járnak el,

tán örök áron adott tul. Ilyen és ehhez hasonló eset legalább öt ízben történt Arcus háromszéki községben, ahol igen gálánsan viselkedtek az agronomok a jó szóra hallgató gépirókisasszonyokkal szemben. Az agronom uraknak ez a székely parasztság kárára történt „uri“ gesztusa most már azonban nem maradhat suba alatt és az egész erdélyi közvélemény követeli a bűnösök szigorú felelősségrevonását.

hogy a segélyekkel tényleg segítsenek is. Uelenleg ugyanis 90 lejt kap negyedévenként egy városi szegény, amely naponta egy lejt jelent. Ezzel természetesen igen keveset segítenek rajta, miután még egy zsemlét sem tud naponta venni ezen a pénzen. A város vezetősége körében belátták ezt a furcsa helyzetet és most lépést tesznek arravonatkozólag, hogy a szegények segélyezésére szóló alapot felemeljék. A Kulturpalotánál megtörténik a könyv- és képtár szokásos évi nagyobbitása, a jövő évre pedig itt a személyzet számát is megszorítják. Ami magát a városi adminisztrációt illeti: itt is változások lesznek, sok tisztviselőt lepitenek, elbocsátanak, másokat felvesznek és általában igyekeznek megvalósítani azt az elvet, hogy kevésszámú, jól fizetett és képesített tisztviselővel bonyolítsák le a közgazgatást.

— Villamosok karambolja Bécsben. Bécsből jelentik: Borzalmas karambol történt tegnap este a Habichergasse és a Herbt-strasse keresztezésénél, ahol két villamos ütközött össze. Az egyik villamoskocsi fékje elromlott és a kocsi a kereszteződésnél lévő kanyarodónál kiugrott a sínből és a párhuzamosan haladó villamosnak ment. Mindkét villamos felborult és az egyik pótkocsi egy fűszerüzlet kirakatának ment, amely darabokra zúzódott. Az összeütközésnek 35 súlyosabb és könnyebb sebesülte van.

T A R C A.

Hamlet — frakkban.

— Egy rendezői trükk, amely Shakespearet öt évszázaddal megflattallította. —

Hamlet dán királyfi Beregi Oszkár karján bevonult Erdélybe. Nyugatról jött, ahol az ördögös rendező, bizonyos Max Reinhardt, leszedte róla a csillogó kosztümöket, levette oldaláról a pangánétot, levágatta ábrándos-szóke bubifrizuráját és lötyögős civilgunyába bujtatta. Az oly módon civilizált herceg úgy ment át a köztudatba, mint „frakkos Hamlet“, aki öngyújtót, browningot és ezüst cigarettatárcát hord a zsebében, sőt ha kell, a charleston-nadrágtól sem riad vissza. Beregi Oszkár az érdem, hogy ezt az előkelő vendéget Aradon debütáltatta. Az aradi színpadon vasárnap este folyt le az érdekes kísérlet, mely elé — amint azt a kommunikék írták — nagy várakozással nézett a város színházkedvelő közönsége. És valóban, a nyári színház zsufolásig megtelt erre a rendkívül alkalomra, hogy a messze XV-ik századból ideérkezett dán királyi udvar tragédiáját ebben a dekosztümözött rendezésben megnézzék.

A „frakkos Hamlet“ rendezőjének ötlete azon a megfontoláson nyugszik, hogy Shakespeare alkotása az idő keserű levében klasszikussá pácolódott és azok a nagy, általános emberi problémák, amelyeken Hamlet töprengett, ma is élő, nyugtalanító és megoldatlan kérdések. Nincs szükség tehát arra, hogy a korfestés színeiként használt kellékek és riktó kosztümök a valószínűtlenség távlatába homályosítsák a ma is tiszta fényrel ragyogó shakespeare-i gondolatokat. Ophelia eton-frizurával is csak az a szerelmes leány, Polonius Ferenc József-kabátban is az a cselszövő udvaronc, Horatio modern egyenruhája is azt a katonaiszti szellemet fejezi ki. Laertes dühe zakkóban is épügy érthető, mint ahogyan azt Shakespeare látta, elképzelt és megírta. A nagy brütt költő klasszikus

drámája tehát intenzívításban, hatásban és kifejező erőben csak nyerhet azzal, ha egy rendezői trükk segítségével a régmúlt századok homályos távlatából a modern kor premier-planjába hozzuk.

Ez a felfogás érvényesül a Hamlet reinhardtii rendezésében, amelyet a véletlen kissé kopottan és halványan ugyan, az aradi színpad deszkáira vetített vasárnap este. A zsufolt nézőtér láttára egy pillanatig arra gondoltam, hogy ez a Reinhardt valóban zseniális — üzletember. Olyasféle színházi cselofogást eszelt ki, mint az a vidéki színházgató, aki miután vagy harmincszor lejátszott egy híres slágeroperettet, harmincegyedikszor egy akarja a fardt publikumot a színházba csalni, hogy az operett nő szerepeit férfiszínészekkel, a férfiszerepeket pedig színésznőkkel játsszatja el. Ez rendszerint sikerül is neki, mert a groteszk ötlet felkelti a közönség kíváncsiságát. Hamletet frakkban elképzelni ugyancsak érdekes gondolat és olyan színházi szenzáció, amely okvetlen telt házakat vonz. És valóban, az a tény, hogy a szomorú és neuraszténias dán királyfi (még ha Beregi Oszkár tálalásában is) Aradon meg tudja tölteni a nézőteret, kizárólag a Reinhardt-féle színházi trükknek köszönhető.

De ezt a kissé cinikus elgondolást a függöny felgördülése után a meglepetés érzése váltotta fel. Nem az lepett meg, hogy Claudius király udvaroncai többé-kevésbé elegáns, modern-szabásu ruhákban feszengenek, hiszen erre el voltam készülve. De örvéndetesen hiányzott az előadáshól a klasszikus színjátást jellemző deklamálás, amely modort a kosztümökkel együtt ezuttal a ruhatárban felejtettek a színészek. Beregi Oszkár, aki a nazális deklamálásból iskolát csinált a magyar színpadokon, szmokingjának megfelelő játékmódot vett fel és gesztusokkal, arcjátékkal, finoman modulált hanghordozással

maradék nélkül kifejezésre tudta juttatni a dráma szépségeit és mélységeit. Erre vonatkozólag különben maga Beregi mondta nekem a következőket Hamlet előadása után.

— Ma már nevetésre ingerel, ha valahol klasszikus drámát nézek meg és hallom a hős fülsértő deklamálását. „Te jó Isten — gondolom ilyenkor — hát ilyen komikus figura voltam én is tiz évvel ezelőtt?“ Az epigonjaim és utánzóim még ma is kopirozzák a tiz év előtti Beregit, én pedig azóta folyton haladok előre a fejlődés útján, a művészi variációk létrafokain...

Ugy néztünk vasárnap este Hamletre, mintha először találkoztunk volna. Hogyan? Hiszen a dán királyfi itt él közöttünk, hiszen ez egy nagyvárosi szalon filozófus, aki szellemes paradoxonokat villogtat és aktuális problémákat boncol. A sírásó szociális fájdalmai azonosak a ma élő napszámosával. Hiszen az egész dráma úgy, ahogy van, kimarkolható a modern élet tragédiáktól terhes komplexumából. Csak éppen a színpadon lezajló tömegmészárlást kellene kevésbé brutális módon megoldani. De különben is Shakespeare drámájában nem annyira a színmű szerkezete és a cselekmény a klasszikus, mint inkább a mondanivaló gazdagsága, szépsége és tartalma. Ezt pedig a modernizált rendezés százszázalékosan átmentette, sőt trissen csillogó színekkel eleve nitette előbbé. A korfestő rekvizitumok elhagyásával a shakespearei dráma vesztett ugyan exotikumából, de lényegesen többet nyert azzal, hogy öt évszázaddal közelebb került a közönség érdeklődéséhez. Ami diszharmonia volt a „frakkos Hamlet“ előadásában, azt a modern öltözék és Arany János szépségesen réries nyelvezeté közötti ellentét okozta. Ha a dráma magyar fordítását is modern szabásu frakkba öltöztetnék, úgy az határozottan illuziónyeresség volna.

Gárdos Sándor.

Bélyeggyűjtők! MICHEL EUROPA 1928.

megérkezett Sándor Ferenc könyvüzletében Arad.

A lengyel árviz behatolt Szlovenszkóba.

Megakadt a vasuti összeköttetés Románia és Ruszinszkó között.

(Az Aradi Közlöny lebergi tudósítójának távirata.) A Lengyelországban pusztító árviz egyre iszonyabb méreteket ölt. Dolivai kerületben 27 községet és 2 várost öntött el. Nyolc ember meghalt. Anyagi kár egyedül állami épületeknél nyolcszáz ezer zloty. Tlumacsi kerületben hét falu pusztult el teljesen, itt is több ember veszett oda. Howcow községben ötszáz parasztházat sodort el az ár. Az ország minden részéből állandóan érkeznek a katasztrófa növekedtéről beszámoló jelentések. — Későbbi híradás szerint az Erdőskárpátokban a hatalmas áradás több hidat elsodort. A csehszlovák vasuti összeköttetés az összes Romániába vezető útvonalakon megszakadt. Eddig három halottat húztak ki az árból, de az áldozatok száma jóval több. Rengeteg kitermelt fát sodort el az ár. A kár meghaladja a huszmillió cseh koronát.

Panaszkodnak az aradi kiskereskedők.

Memorandum a spekulatörvény ellen. — Csatlakozás a kereskedők országos szövetségéhez. — Az italmérési törvény sérelmes pontja.

(Arad, szeptember 5.) Az aradi kiskereskedők szindikátusa vasárnap délelőtt, mintegy harminc tag részvételével, Liszka Pál szindikátusi elnök elnöklése alatt választmányi ülést tartott a kereskedelmi és iparkamara kistermében. Liszka Pál elnök a választmány nevében kegyeltes szavakban emlékezett meg a király elhunytáról és hűségfogadalmat tett I. Mihály királynak. A tárgysorozat első pontjaként a spekulatörvény indokolatlan életbeléptetése elleni állásfoglalás kérdése szerepelt. Liszka elnök részletesen ismertette a spekulatörvénynek a kereskedőkre nézve sérelmes intézkedéseit és az aradi kereskedők óhajlásának megfelelően, kérte a választmányt, foglaljon állást a törvény további fentartása ellen. A javaslatot a választmány egyhangulag elfogadta és megbizta a szindikátus vezetését, hogy az aradi kiskereskedők panaszairól memorandumot készítsen és azt az aradi kereskedelmi és iparkamara útján juttassa el illetékes helyre. Elnök ezután az új italmérési törvényt ismerteti részletesen és behatóan foglalkozik az azzal kapcsolatos anomáliákkal. A választmány erre vonatkozólag is megbizta a vezetését, hogy a sérelem ügyében illetékes helyre járjon el és igyekezzék oda hatni, hogy a pénzügyminisztérium a törvény feletti sérelmes intézkedéseinek a kereskedelem érdekében lényeges enyhítést eszközöljön, egyúttal pedig meg hatalmazza a vezetését, hogy tegyen lépéseket abban az irányban, hogy a tőzsdebíróskodó a kiskereskedőknek is legyen képviselőjük. Ezután az a helyzet, hogy a kiskereskedőknek többnyire a nagykereskedővel szemben tanács vitás ügye s amíg a nagykereskedőknek van képviselőjük a tőzsdebíróskodásban, addig a kiskereskedőknek ez az előnyük még mindig nincsen meg. Ezután a választmány a lemondott szindikátusi igazgató helyébe Menczer Jenőt választotta meg.

A kiskereskedők szindikátusának választmányának megállapítja ezután, hogy szívvel-lelkel csatlakozik a romániai kereskedők egyesületének országos szövetségéhez és a csatlakozás egyhangú határozatát kimondja, egyben pedig megbizta az elnökséget, hogy az aradi Lloyd-társulattal és a kereskedők körének vezetőségével lépjen összeköttetésbe és tegyen előkészületeket, hogy együtt készítsék elő a szövetséghez való csatlakozást. A szindikátus ezek után a múltbeli tapasztalatain okosulva, kimondja azt a kívánságát, hogy a szövetség, illetve a szindikátus csakis kereskedelmi és gazdasági ügyekkel foglalkozzék és működésében senmiféle politikai természetű befolyást ne engedjen érvényesülni. Az ülés a vezetés iránti bizalom megszavazásával ért véget.

Két nő nekiindul az Oceánnak.

Két amerikai pilótanő vakmerő terve. — Elpusztult az angol repülőgép három utasával,

(Az Aradi Közlöny távirati tudósítása.) Londonból jelentik: Az Újfundlandból érkező jelentések szerint a San Rafaelnek teljesen nyomaveszett és most már egészen feladták a reményt, hogy megtalálják a gépet, három bátor utasával. Most már bizonyos, hogy a repülő Nungesser és Coli sorsára jutottak s mártírjai lettek az óceánrepülésnek. Az újabb tragikus eset azonban nem riasztja vissza a többi repülőt. A newyorki jelentések szerint Fouck francia repülőkapitány bejelentette, hogy még szeptember folyamán megkísérli az óceánrepülést Newyork—Páris irányban gépével, amely 11

utast vihet magával. Az utat 28 óra alatt akarja megtenni.

A Detroit Dicsősége, amely világkörüli útja alatt kénytelen volt Karachenél leszállni, eddig útjának egyharmad részét végezte el. Ma Kalkuttáig jutott el. Karache városig a gép hatezer mérföldet tett meg és még körülbelül 10.000 mérföld van hátra. Az újabb newyorki jelentések még egy vakmerő kísérletről adnak hírt. A nők megirigyelték ugyilátzik a férfiak dicsőségét és most ők akarják átrepülni az óceánt. Newyorki jelentések szerint ugyanis két nő bejelentette, hogy férfikíséret nélkül, hidroplanon Newyorkból Angliába repül. A start a közeli napokban lesz.

Elfogták Erdélyi dr. cinkostársait

Mentőtanuk jelentkeznek a feleséggyilkossággal vádolt pesti földbirtokos érdekében.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójának távirata.) Forgács Anna halálának ügyében a védelem rendszeres nyomozást folytat, hogy Erdélyi dr.-ról levegye a hitvesgyilkosság vádját. A kihallgatások serényen folynak és a rendőrség jelenleg főleg a váltóhamisítási ügy részleteit akarja tisztázni.

Dr. Gál Jenőhöz, Erdélyi dr. védőjéhez tegnap levél érkezett, amelyben dr. Pachner Frigyes bécsi ügyvéd elmondja, hogy Mayerné, a millstadti szálloda igazgatónője beszélt Forgács Annával halála előtt. Mayerné kijelentette, hogy Forgács Anna beismerte a beszélgetések folyamán, hogy a szikláról való lezuhanás a saját könyvnyelvése és vigyázatlansága volt. A férjéről soha gyanúsító kijelentést nem tett. Az ügyvéd még azt is írja levelében, hogy a boncolás után beszélt dr. Robiczsek bécsi orvossal, aki jelen volt a boncolásnál és aki kijelentette, hogy valamennyi orvos észlelete szerint az elhunyt szerve ép volt, sem fojtásnak, sem más erőszakosságnak semmi jele nem látszott. Ki van tehát zárva, hogy Forgács Anna erőszakos halálnak esett volna áldozatul.

A védelem még két újabb tanút is állít, az

egyik dr. Schuster Gyula tanársegéd, aki Forgács Annát megvizsgálta Millstadthba való elutazása előtt és Bergl biztosítási igazgató, aki megvilágította, miképpen keletkezett a biztosítás. Eszerint Erdélyit, mint minden fiatal házast valóságoslag megrohanták az ügynökök és az egyiknek sikerült rábeszélnie a fiatal földbirtokost. A hamis váltóra nézve az derült ki, hogy Erdélyi dr. a kölcsönt adó kisebb bankok kívánságára írta alá a hamis nevet a váltóra. Ezzel a kölcsönadók biztosították magukat, hogy az ügyfél kifizeti a kölcsönt a feljelentéstől való félelem miatt.

Az esti jelentések érdekes fordulatról számolnak be. A rendőrség letartóztatta Borsos Ferencet és Filó Józsefet, akik a gyanús váltómanipulációban cinkostársai voltak Erdélyinek. Erdélyi harmadik barátjáról, Gerencsér Józsefről a rendőri nyomozás kiderítette, hogy Olaszországban lakik, ahol egy szálloda alkalmazottja. Ma kihallgatják még azt a fodrászt, aki több bank felvezetésére mágánoknak maszkírozta ki Erdélyi barátjait, akiknek nevében azután Erdélyi pénzt vett fel a váltókra.

Izgatással vádolják a jugoszláviai magyarság vezérét

Allamellenes izgatás címen már vád alá is helyezték Várady Imre magyar képviselőjelöltet.

(Az Aradi Közlöny nagybecskerek-i tudósítójának távirata.) A nagybecskerek-i államügyészség feltűnést keltő vádiratot adott ki, amelyben Várady Imre drt, a Magyar Párt egyik vezérét, aki jelenleg képviselő, izgatással vádolja. Az izgatási vád Várady dr. egyik politikai beszédére van alapítva, amelyben Várady az országos Magyar Párt programját ismertette. Április 4-én a becskerek-i Magyar Párt nyilvános nagygyűlést tartott a Korona-szálló nagytermében, amelyen Várady Imre dr., mint ujonnan megválasztott tartományi képviselő nagy beszédben számolt be a Magyar Pártnak a radikálpárttal kötött megegyezésnek eredményeiről. Várady dr. beszédét a lapok részletesen közzé tették annak idején és Párvány Andrija dr. becskerek-i államügyész a beszéd egyes mondatai miatt eljárást indított Várady Imre dr. ellen.

Az ügyészség ugyanis izgatást látott Várady beszédének következő mondataiban: „A magyarság üldözése még ma is napirenden van... Gondoljunk csak azokra a szegény vasutasokra, akiket most tömegesen elbocsátottak, mert magyarok... Ma már annyiban változott a helyzet, hogy a magyarok kéréseikkel és panaszaiikkal a hatóságok előtt meghallgatást találnak és ha mást nem, legalább ígéreteket kapnak... A Magyar Párt programját csak lassan, óvatos progresszivitással lehet megvalósítani... Ez az óvatos előrehaladás politikája”.

Ezek azok az inkriminált mondatok, melyek miatt az államügyészség eljárást indított Várady dr. ellen. Az ügyészség most ké-

sztette el a vádiratot, amelyben Várady Imre drt a szerb büntetőtörvénykönyv 103. szakaszába ütköző izgatás büntetvével vádolja.

A vádiratnak rendkívül érdekes az indokolása. Kifejti a vádirat, hogy a magyarokat ebben az országban senki sem üldözi, hiszen az alkotmány értelmében a törvény előtt mindenki egyenlő. Ha el is bocsátottak néhány vasutast, annak bizonyára törvényes alapja volt, mert minden valószínűség szerint nem rendelkeztek a vasuti szolgálathoz előírt összes feltételekkel. Aki azt állítja, hogy a magyarok csak most jutottak hozzá bizonyos jogaikhoz, az izgatást követ el. Ugyancsak izgatás az is, hogy a Magyar Párt programját csak óvatos progresszivitással lehet megvalósítani. Mert az a szó, hogy „óvatos” azt a gyanút ébreszti fel, hogy a Magyar Párt programjában van valami, amit csak titokban, csak óvatosan, tehát nem nyíltan, nem nyílt progresszivitással lehet megvalósítani. A vádiratot már ki is kézbesítették Várady Imre dr.-nek, aki bejelentette, hogy a vádirat ellen kifogással él. A kifogás folytán a vádirat a vádtanács elé kerül. A vádtanács — mint értesülünk — a választások után foglalkozik majd az ügyvel. A vádtanács határozata iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg egész Jugoszláviában.

— Kisebbségi pártba tömörültek a romániai bolgárok. Bucurestiből jelentik: A Politca értesülése szerint, a Cadrilaterben, bolgár sugalmazásra, a bolgár kisebbségek pártot alakítanak. A bolgár kisebbségi párt összkor akarja működését megkezdeni.

Asszonyt szöktet

a „kék autó” aradi lovagja.

Érdekes szerelmi történet, amelynek központjában az Aradon jól ismert kék automobil gavallérja áll.

(Arad, szept. 5). Vagy két évvel ezelőtt járt Aradon egy nagynevű, csodásan széke, magyar primadonna és az aradiak bizonyára jól emlékeznek még arra a pompás kék automobilra, amelyen a nagy művésznő végigsuhant az aradi uccákon, nemkülönben arra a jóvágású, elegáns, monoklis fiatalemberre, aki épúgy hozzátartozott, úgy az autéhoz, mint a széke primadonnához. Stadler Lászlónak hívták ezt a titokzatosan érdekes fiatalembert — szinte egész legendakör támadt hamarosan a primadonna lovagja körül — aki pár heti ittartózkodás után aztán szépen elbucszott Aradról széke primadonnától, kék autóstól együtt és bizony emlékét is lassan-lassan betemette a feledés homálya. Vagy egy év múlva megint beszéltek róla, amikor Budapesten a Pannónia-szálló előtt 24 óráig állt az üres gépkocsi és csak hosszas kutatás után lehetett gazdáját — Stadler László urat — megtalálni. Most pedig budapesti tudósítónk ássa megint elő Stadler Lászlót a feledésfövény alól. Ennek az új feltűnésnek különben igen érdekes története van. Stadler László ugyanis — mint budapesti tudósítónk jelenti — természetesen ismét egy nőügy révén olyan események központjába került, amelyek szinte páriákat ritkítják a maguk nemében, hővelkednek humoros fordulatokban és valószínűleg az lesz a következményük, hogy — kártérítési per indul a magyar kincstár ellen.

A nem mindennapi vigjáték azzal kezdődik, hogy Ling-Hu-Csen, egy kimondhatatlanul gazdag gyöngykereskedő fejébe vette Kinában, valahol a Hoang-Hó partján, hogy Magyarországon nagy vállalkozást létesít. — Ezen az alapon aztán egy szép napon meg is érkezett Budapestre csinos feleségével — aki francia nő — és igen sok dollármillióval egyetemben. Ling-Hu-Csen kétszobás lakást bérelt az egyik Kossuth Lajos-uccai nagyszállóban és aztán egy üzlet után nézett. A gazdag kínai igazgyöngyimport-irodát akart nyitni Pesten és az európai ékszerkereskedelem egyik vezetőemberének kíséretében meglátogatta a híres pesti ékszerészeket, bemutatta az egyik nagybanknál százezer dolláros csekkjét és vásárolt is 150.000 pengőt az előzetes kiadá sokra. Már ki is szemelték az üzlethelyiséget az Apponyi-téren és Ling-Hu-Csen megbeszélést folytatott az egyik legelőkelőbb magyar építésszel, a bérelt helyiségek amerikai módon való átalakítására.

Szóval minden a legjobb úton haladt, amikor egyszer csak váratlan fordulat következett be. A gazdag kínai fiatal felesége, aki, mint fentebb mondtuk, nagyon csinos nő volt, állandó egyedülhagyottságban élt, mivel férje egész nap az üzlet után futkosott. Ebben a vesztélyesen vigasztalan állapotban megismerkedett Stadler Lászlóval, aki különben ujabban ugyancsak az ékszer-bransban dolgozik és a két fiatal szív két hét alatt halálosan egymásba szeretett. Rájöttek arra, hogy nem tudnak egymás nélkül élni és Ling-Hu-Csenné rövidesen megszökött Stadlerrel Párisba. Amikor a kínai rájött az esetre, egészen keleti dühbe gurult. Sirt, dühöngött, toporzékolt és nyomiban közölte is kiszemelt üzlettársával, hogy a vállalkozástól visszalép. Ami költség van, azt kifizeti, de ő nem marad tovább Pesten. Persze a likvidálás nem ment olyan könnyen, mire a kínai megbizta annak elintézésével Salgó László dr. pesti ügyvédet, ő maga pedig 50.000 dollár letétbe helyezése után elutazott Budapestre. A pályaudvaron kijelentette, hogy soha többé nem teszi be a lábát a magyar fővárosba. De azzal is fenyegetőzött, hogy mivel feleségét magyar állampolgár szöktette meg, kártérítést indít a magyar állam ellen.

Stadler László ezalatt persze uszik a boldogságban Párisban Ling-Hu-Csennével, aki egyelőre nagyon jól érzi magát hazájában és talán azt se tudja, hogy férje bujában nekiszaladt a transzbajkál expresszsel a Hoangho partjai felé, oda, ahonnan nagy reményekkel elindult gyöngyimport-irodát nyitni Budapestre.

Neuman Károly báró

a szesz-szindikátus végrehajtóbizottságának elnöke.

Rövidesen megnyílik a szindikátus irodája. — Fontos érdeke az országnak, hogy a szesz-kivitel minél élénkebb forgalmat vegyen.

(Az Aradi Közlöny bucarestli tudósítójának távirata.) Annak idején meg is írtuk, hogy Brătianu Vintila pénzügyminiszter tudvalevőleg hozzájárult ahhoz, hogy Románia összes szeszgyáral egy szindikátusba tömörüljenek, amely szindikátus célja elsősorban megakadályozni az ugynevezett fekete szesz forgalomba hozatalát, azonkívül pedig a szesz termelésével és kereskedésével összefüggő kérdésekre szabályozólag kíván hatni. Továbbá jelentős feladata a szindikátusnak a román szeszexport megindítása, mert fontos érdeke Romániának, hogy a tengeri s a burgonya feldolgozott állapotban kerüljön kivitelre. Majdnem egyheti ülésben folytak a szeszszindikátus nehéz szer-

vezési munkálatai. A szindikátus elnöke Brăgadiru D., alelnökei Vassalopoulos P. O., a Banca Chrissoveloni vezérigazgatója, Neuman Károly báró, az aradi Neuman Szeszgyár társtulajdonosa, Szana Zsigmond, a Temesvári Szeszgyár elnöke, Grigorcea Constantin, a bukovinai szeszgyárak reprezentánsa és Müller S. dr., a besszarábiai szeszgyárak képviselője. A negyven tagú igazgatóság a maga kebeléből tizenkét tagú végrehajtó bizottságot választott, amely végrehajtó bizottság elnökévé Neuman Károly bárót választották meg. Most folyik a szeszszindikátus irodájának megszervezése, úgy, hogy a szeszszállítás irányítását ez az iroda már a legközelebbi napokban fogja megkezdeni.

Magyar színészet lesz Jugoszláviában.

A jugoszláv kormányzat engedélyezi a magyar színházak működését.

(Az Aradi Közlöny szabadkai tudósítójának távirata.) A jugoszláviai magyar színjátszás ügye nagyjelentőségű fordulathoz érkezett. Mint értesülünk, illetékes helyeken kedvező belátásra jutottak a magyar színház kérdésében és a belügyi, valamint a közoktatásügyi kormányzatban megvan a hajlandóság arra, hogy a Vaidaságban magyar hivatásos színtársulat működés-

sét engedélyezzék. Információnk szerint a magyar színház engedélyezésének ügye annyira előrehaladt stádiumba jutott, hogy az erre vonatkozó koncessziót már a napokban kiadják Földesi Sándor szlovenszkói színházgátnak, aki egyelőre három hónapos színjátszási engedélyt fog kapni. Földesi Sándor színháza ebben az esetben október elsején meg is kezdi működését.

Művészet.

* Boross Géza—Kökény Ilona nevével jelzett, helyesebben mondva, nemesen fémjelzett négy est pompás szórakozásának volt ma este a bemutatója. Vidám jókedv öltötte fel csörgősbölgét a művészek vendégszereplésével és el lehet mondani, hogy adósság nélkül maradtak a pestiek. A három tarisznyájából bőséggel szórták a kedélyt és humort, amelynek nyomán állandó kísérőül szegődött a kikergető harsogó kacagás. Boross Géza állt az élen. Műsora csupa aktualitás. Pesti vonatkozású tréfái is kitermelték jól megérdemelt eredményüket. Kökény Ilona ma is fényes csillag a kabaréművészet horizontján. Magánszámaiban különösen kifejezésre jut érteke. Kondor Ibolya kedves ismerős, ugyszintén Komjáthy Károly, a kíséretnél. Horvák Pál és Inke Gyula voltak a kiegészítői a gazdag műsorú estének, amelyen a szép, meleg siker kacagásban, szakadatlan forró tapsokban jelentkezett. (*)

* Operaelőadások a szinkörben szombaton és vasárnap este. Sugár Frigyes, a berlini Staatsoper kitűnő tenoristája, Lévy Ilonka, a cluji magyar színház tagja és Róna Dezső kiváló baritonistának együttes vendégszereplése elé nagy érdeklődéssel tekint Aradváros közönsége. A művészek szeptember 10. és 11-én, szombaton s vasárnap a Tosca és Pillangókisasszony operákban lépnek fel, mely alkalommal bizonyosságát fogják adni tökéletes operai ének- és színjátszásuknak. Sugár Frigyes közkedvelt baritonista volt úgy Budapesten, mint néhány nagyobb vidéki színpadon, míg nemrégiben benne egy hírneves olasz mester pompás tenoristát fedezett fel. Sugár mint tenorista tényleg nagyszerűen bevált, olyannyira, hogy ma bármelyik nagy színpadon tárt karokkal várják. Legutóbbi bécsi vendégszereplése alkalmával valósággal megostromolták a legnagyobb szerződési ajánlatokkal, melyek közül a berlini volt a legkedvezőbb. A művészt a berlini Staatsoper szerződtette. Távozása előtt felkeresi a nagyobb erdélyi városokat, hogy elbucszúzzék közönségétől. Partneri mindkét estén Lévy Ilonka és Róna Dezső lesznek, kik már eleve is biztosítják az előadások művészi nivóját. A kisebb szerepeket a városi színház tagjai játsszák. A téli színház pénztára a jegyeket már árusítja.

* A Boross—Kökény-est szenzációs sikere. Az a rendkívüli siker, ami a tegnap esti Boross—Kökény-est minden egyes számát kísérte, az egész városban szenzációt kelt. Általános vélemény, hogy ehhez hasonló, minden

egyik számában kiegyensúlyozott, nagyszerű kabarétársulat még nem igen volt Aradon. Az ellenállhatatlan humoru Boross Géza s a nagyszerű Kökény Ilona, közönségünk régi kedvencével, Kondor Ibolyával úgy magánszámokban, mint a darabokban olyat nyújtottak, mely a színpadi művészet csúcspontját jelenti. Fodor László nagyszerű kis vigjátéka, a „Katalin” olyan előadásban került a közönség elé, hogy mindenki számára élményt jelentett. Minden egyes szám a kabaréirodalom remeke. Boross, Kökény és Kondor magánszámai közül nem tudjuk melyik a szenzációsabb. A közönség egy felejthetetlen est emlékével távozott. A további előadások iránt igen nagy az érdeklődés, úgy, hogy valószínűleg pótszékes ház fogja ünnepelni e kiváló művészeket. A szenzációs premier-műsor még csak ma, kedden este megy utoljára, mert holnap, szerdán és csütörtökön még az elsőnél is mulatságosabb, teljesen új bohózat és új slágerkupa kerülnek színre. Pegyek előre válthatók a téli színház pénztáránál.

— Műsoros estély az aradi iparosotthonban. Az Aradi Iparos Otthon vezetősége e hó 3-án, szombaton este sikerült műsoros estélyt rendezett tagjai részére. A szereplő Töröcsikné-Gadó Lujza gyönyörű énekével igaz gyönyörűséget szerzett, míg Hannauer Istvánné nagyszerű zongorajátékával szünni nem akaró tapsra ragadta az estély nagyszámu közönségét, mely a bájos előadónőt alig akarta elengedni a zongora mellől. Kohn Jakab szobafestő mesteri tárogatójátéka kiemelkedő része volt a pompás műsornak. Nagy sikere volt Selejan Meise női fodrászmesternek, ki ezuttal először szerepelt az iparosok között. Iskolázott, csengő baritonja kellemes meglepetést keltett és az előadott román, német és magyar dalival osztatlan sikert aratott. A sikeres estély hatása alatt az Otthon igazgatósága elhatározta, hogy ezeket a műsoros családi estélyeket ezentúl minden szombaton megismétli.

Élőszében női és leányka télikabátot szeptember hó 15 ig 25% engedménnyel

adok. 1094

MENCZER confectio áruháza Arad,
Bul. Reg. Ferdinand 40. (a v. Széchenyi malom mellett.)
Csak szeptember 15-ig.

— Kárpáti államok geológiai kongresszusa. Bucurestiből jelentik: A Fundatia Carol nagyteremben tegnap megkezdődött a kárpáti államok geológusainak nemzetközi kongresszusa.

Borzalmas áradás pusztít az országban

Bucovinát, Besszarábiát és Moldovát elöntötte az árvíz. — Pusztító felhőszakadások. — Az emberáldozatok számát még csak megközelítőleg sem lehet megállapítani.

(Az Aradi Közlöny cernauti tudósítójának távirata.) A mai napra már valósággal katasztrófális méreteket öltöttek a bukovinai és besszarábiái áradások. Hozzájárul a kétségbeesés növeléséhez és a borzalmas pusztításhoz, hogy a napok óta tartó esőzés nemhogy szünne, de újabb felhőszakadások zuhannak alá a végtelennel sújtott területekre. Bucovinában és Besszarábiában egész járásokat öntött el az ár, mely különösen Sterojinet-megyében okozott szinte pótolhatatlan károkat. A Vijnita-patak folytonos áradása következtében teljességgel lehetetlen mintegy hatvan község megmentésére sietni. Ezek a Vijnita völgyében fekvő falvak és községek valósággal halálra vannak ítélve, hiszen elképzelhetetlen, hogy a lakosságon — akár repülőgép igénybevételével is — most már segíteni lehetne. A ma délig beérkezett jelentések szerint Storjemi községben 50 ház dőlt össze és harminc emberélet pusztult el. Nistor miniszternek a helyszínen mondották el a menekültek, hogy tudomásuk szerint legalább ezerre tehető azoknak a szerencsétleneknek a száma, akik eddig a vizár áldozatául estek. Ceremusul, Zaharateni, Radna és Chiocauti községek teljességgel elpusztultak. Straja faluban 40 férfi, akik védtöltéseket kíséreltek meg építeni a Bisztrica áradása ellenében, miután a rohanó vizár elől már nem tudtak elmenekülni, egytől-egyig a vízbe fuladt.

De óriási a kár Moldovában is. Különösen Soroca- és Hotinmegyékben és Giurgiu városában történtek nagyobb felhőszakadások s viharok, amelyek következtében aztán egész falvak pusztultak el. Giurgiu városával különben minden összeköttetés megszakadt. Gainari és Zaim között mintegy 50 négyzetkilométeres távolságban elpusztultak a táviró- és telefonhuzalok, de súlyosan megrongálódott a vasutvonai is. Maga Gainari állomása is víz alá került.

Növeli azonban a rettenetes pusztítást, hogy tegnap újabb hatalmas orkán zudult különösen Besszarábiára és Bucovinára. Az árvíz újabb nagyobb területeket öntött el. Már három nap óta egyetlen percnyi szünet nélkül zuhog az eső, ami kilátástalanná tesz minden emberi védekezést. Az elöntött vidékeken leirhatatlan pánik uralkodik. A megáradt Iabomica völgyében minden emberlakta terület víz alatt áll. Megszámlálhatatlan az emberáldozat és egyelőre szó sem lehet az elsodortak és vízbe fulltak számának megállapításáról. Mindenféle emberi holttesteket vet partra az ár, a szerencsétlenek személyazonosságát azonban még nem igen tudják megállapítani. Götz községben az árvíz behatolt az erdészeti irodába és megölte a bent tartózkodó tisztviselőket, akik közül csak egynek sikerült kimenekülnie a hideg hullámokból. Zaharateni községben újabb hat áldozata van az árvíznek. Ma reggelre hatalmas áradásokat jeleztek Olteniából is, ahol a víz mindenütt elsodorta a hidakat. Moldova faluban 55 embert ölt meg az ár és az orkán. Ugyancsak ma reggelre a Dnyeszter is kilépett medréből és a part mentén épült egész házsorokat sodort magával. A fékezhetetlen áradásokkal szemben minden emberi mentési kísérlet lehetetlen és az egyes veszélyeztetett vidékre vezényelt utászszázadok katonái is csak életük kockáztatásával érnek el vajmi kevés eredményt. A közigazgatási hatóságok ennek dacára újabb századok kiküldetését kérik és azt remélik, hogy lerögzített pontokon végül mégis csak sikerül átjutni az áron, hogy megmentse az, aki és ami még menthető.

A későbbi jelentések szerint Besszarábiában újabb hatalmas árvíz katasztrófák pusztítottak. Thigina és Soroca megyékben óriási viharok tomboltak, amelyek számos emberáldozatot is követeltek. Soroca megyében a viz-

Budapesti gazdag ifju mint kommunista agitátor.

A leleplezett magyar holsevista szervezkedés érdekes szenzációja. — Leleplezik a vidéki sejteteket. — Tizenegy szabadláb helyezés történt ma.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójának távirata.) A budapesti rendőrség nagy apparátussal folytatja a nyomozást a nagyszabású kommunista összeesküvés ügyében, amelyet dr. Kornis Ignác ideg orvos, a Kolumbus-uccai zsarolás hőse szervezett. A letartóztatott kommunista összeesküvők közül többen máris beismerő vallomást tettek. A legtöbb letartóztatott, egy ismert pesti gazdag családból származó fiatal embert vádol azzal, hogy anyagi előnyök ígéréseivel csábította őket az összeesküvésre. A megvádolt fiatal embert már a Szántó-ügy kirobbanása alkalmával is őrizetbe vette a rendőrség és heteken át volt a Markó-uccai fogházban letartóztatásban. Annak idején azonban semmi bizonyítékot nem tudtak ellene felhozni. Most újból őrizetbe vet-

te a fiatal embert, aki azonban mindent tagad és cinikusan csak ennyit válaszol a vádakra: — Bizonyítsanak az urak, ha tudnak. Keressenek tárgyi bizonyítékokat. Amíg ez meg nem történik, tagadok. Tagadása dacára azonban a legtöbb vádlott ellene vallott és részletes vallomásokban leplezte le különös szerepét.

A nyomozás nagy apparátussal folyik a vidéken is. Szegeden és Miskolcon több gyanúsítottat letartóztattak, Kaposváron pedig nyolc olyan egyén került a rendőrség kezére, akiknél nagyobb mennyiségű rőpiratokat találtak. Mindannyian tagjai voltak a sejtrendszernek. A budapesti letartóztatottak közül tizenegyet ma délután szabadlábba helyeztek. A nyomozás folyik tovább és még számos letartóztatás várható.

Volt hadifogoly tragikus öngyilkossága.

A vonat elé vetette magát egy micalacai iparos. — A nyomoruság okozta elkéseredésében kereste a halált.

(Arad, szeptember 5.) Tegnap reggel hét óra tájban egy tehervonat ment Aradról Timisoara (Temesvár) felé és amikor a micalacai CFR. és hegylévi villamosvasut síneinek keresztezését elhagyta, egy arra haladó munkásnak feltűnt, hogy a sínek mentén hatalmas vértócsa látható. Néhány lépésnyire a sínektől pedig egy fejtől megfosztott emberi törzsre bukkant. A borzalmas látványra berohant a munkás a micalacai vánhöz, ahonnan aztán telefonon értesítették az aradi államrendőrséget és a micalacai csendőrséget. A helyszínen Balan rendőrkomiszár jelent meg, aki rövid kutatás után harminc méternyi távolságra megtalálta a szerencsétlen fejét is. Gitta Agoston királyi főügyész és dr. Cucu Vazul városi főorvos is megjelentek a tragikus eset színhelyén. A főügyész rendelkezései szerint azonnal megindították a nyomozást. A hullát zsebeiben talált iratokból megállapították, hogy a szerencsétlen ember Sándor Lajos micalacai iparos. Értesítették Sándor Lajos hozzátartozóit

is. Orosz nemzetiségű felesége és három kisgyermek van Sándornak, aki hadifogoly volt Oroszországban és ott nősült meg. Felesége kétségbeesett zokogással mondotta el, hogy férje már több ízben követett el öngyilkossági kísérletet. Egyszer felakasztotta magát, de idejekorán észrevették tettét, egyszer pedig a Marosba ugrott, de kimentették. A szerencsétlen embernek idegei teljesen tönkre mentek a harcban és idegbaja miatt nem kapott munkát sem. A legnagyobb nyomorban élt családjával és többször emlegette, hogy megöli magát, mert ő az oka családjának nyomorának. Ivásnak is adta magát, ami még jobban megviselte idegeit. Tegnap este nyolc óra után eltávozott hazáról. Bizonyára egész éjszaka az uccán tartózkodott és a reggeli tehervonat elé vetette magát, hogy megszerezze a maga számára a régen vágyott nyugalmat. Érdekes, hogy a tehervonat vezetője semmit sem vett észre a tragédiából.

Leszállították

a rablógylkos aradi berkocsis büntetését.

A timisoarai tábla három esztendei fegyházzal sújtotta a szilveszterészakai rablót.

(Arad, szeptember 5.) Bizonyára élénk emlékezetben van még az a borzalmas kegyetlenséggel elkövetett rablótámadás, amelyet Szilveszter éjszakáján Milinkovics György aradi berkocsis követett el Trifu Simon micalacai mészáros ellen az arad-micalacai úton. Mint annak idején részletesen megírtuk, Milinkovics egy micalacai kocsmában észrevette, hogy Trifunál, aki később berkocsijába ült, hogy Aradra behajtasson, több ezer lej pénz van. Milinkovics erre valósággal rábeszélte a már ittas mészáros mestert az aradi útra s alighogy kocsiján a radnai útra tért egy tompa tárggyal többször fobesújtotta, majd kirabolta Trifut, akit aztán a Marospartjára hurcolt és ott többször mellbeszurta, majd a jeges vízbe dobta. Trifunak — aki

a jeges vízben magához tért — szerencséjére sikerült partot érni, ahol aztán a segélykiáltására elősietett rendőr akadott rá. Az ügyben július hó folyamán tartott főtárgyalást az aradi törvényszék, amely rablógylkosság kísérlete és rablás elkövetésének büntetése miatt öt esztendei fegyházbüntetéssel sújtotta Milinkovics György berkocsist. Az elítélt felebbezése következtében a szilveszterészakai dráma a timisoarai tábla elé került, amely az enyhítő körülmények beszámításával Milinkovics büntetését három évre leszállította és így Milinkovics György három esztendei fegyházzal fizet kegyetlen cselekedetét.

— **Ügyvédjelölt tragikus öngyilkossága.**

Budapestről jelentik: Néhány nappal ezelőtt történt, hogy Isaszeg határában egy jólöltözött, 25 év körüli fiatal ember a gyorsvonat elé vetette magát és meghalt. A nyomozás kiderítette, hogy a fiatal ember Fekete Sándor székesfehérvári rendőrkapitány nevelt fia, dr. Matolcsi Tibor ügyvédjelölt, aki 14 nappal ezelőtt azzal a szándékkal utazott el otthonról, hogy beutazza az egész országot. A fiatal ember semmiféle okmányt nem hagyott magánál, mert nem akarta, hogy felismerjék. A nyomozás eddigi adatai szerint a fiatal ügyvédjelölt szerelmi bánata miatt vált meg az élettől.

K e t t ő s m ű s o r :

Villámcsapás Havasi komédia

oráma.

vígjáték.

Ma a Marosparti mozgószínházban.

H I R E K.

Elnököt választott a Népszövetség

Az osztrák delegátus kisebbségben maradt.

(Az Aradi Közlöny genti tudósítójától.)

Villegas, a Népszövetség mai ülésének megnyitása alkalmával méltatta a lefolyt év tevékenységét, kiemelte, hogy rendkívül sok ülést és értekezletet tartottak és felemlítette a lezárás kérdését, amelynél azonban bölcs elővigyázattal kell eljárni, nehogy balsikert hozzon. Befejezésül kijelentette, hogy teljes bizalommal néz a Népszövetség jövője elé. A beszédet nagy tetszéssel fogadták. Az ülést ezután egy órára megszakították, hogy az igazoló bizottság megvizsgálhassa a megbízó leveleket.

Miután Adachi japán delegátus lemondott elnök-jelöltségéről az elnökválasztás Guani uruguayi és Mensdorf-Pouilly osztrák delegátus között folyt le, végre is az uruguayi delegátust választották meg 24 szavazattal 21 ellenében a nyolcadik ülészak elnökévé. A mandátumvizsgáló-bizottság jelentése szerint az ülésen 49 állam képviselője jelent meg, míg Argentína, Bolívia, Brazília, Spanyolország, Honduras és Peru nem küldték el delegátusukat.

— Kedden jön haza Bucurestiből a prefektus. Ma este távirat érkezett az aradi prefekturára, amely közölte, hogy Georgescu János megyei prefektus, aki néhány nappal ezelőtt Bucurestibe utazott, holnap érkezik haza. A prefektus hazaérkezését nagy érdeklődés előzi meg, miután beavatott körök véleménye szerint előreláthatólag magával hozza az aradi városi tanács feloszlatására vonatkozó dekretumot. Bucuresti-í értesülésünk szerint ugyanis a mai nap folyamán ült össze a legfelsőbb közigazgatási bizottság, amely — hír szerint — hozzájárult a feloszlatáshoz. Nagy érdeklődés várja dr. Robu János volt főpolgármester hazaérkezését is, miután bizonyos, hogy Arad volt főpolgármestere lesz az interimár bizottság elnöke.

— Községi választás. Buzeuban. Bucurestiből jelentik: Buzeuban tegnap tartották meg a községi választásokat, amelyek a következő eredménnyel fejeződtek be: Liberális szavazatok száma 2762, nemzeti-parasztpárti szavazatok száma 1047. Az ellenzéknek a választás eredménye szerint négy tagja került be a tanácsba.

— Rekordot csalt egy francia pilóta. A párisi Aero Club csalásért feljelentette Callizzo francia pilótát, aki a 13.000 méteres új magassági rekordot felállította. A szakértők felülvizgálták a gépet és megállapították, hogy ez a magassági rekord csalás útján állott elő. Callizzo meghamisította a mérőszereket és manipulációkkal hozta ki a magasságjelzést, holott csupán 4000 méter magasságig ért el. A feljelentés nagy feltűnést keltett a francia fővárosban.

— Haladékat kapott Valerián alezredes gyilkosa. Budapestről jelentik: Néhány nappal ezelőtt hirdette ki — mint mi is megirtuk — a budapesti törvényszék Kosztká István pénzügyi főtanácsos előtt a Kuria jogerős ítéletét, amely a Valerián-gyilkosság miatt három évi börtönnel sújtja a gyilkos főtanácsost. A törvényszék annak idején négy évi börtönt állapított meg, amit a tábla két évre szállított le és most a Kuria már háromra emelte fel. Kosztká nyomban meg is kezdte büntetését, egyben pedig kérvényt nyújtott be az igazságügyminiszterhez, hat havi haladékat kérve büntetésének kitöltésére, azzal az indokkal, hogy perújítást akar kérni és ehhez fontos adatokat kell beszereznie. A minisztérium tegnap elhatározta, hogy teljesíti a kérelmet és Kosztká tegnap már el is hagyta a fogházat.

Poloskairtást, parkettaszurolást vállal
LOVASKÁROLY
Str. Oltuz 111. (Illés-ucca). 474

— Tiltott fegyverviselésért négy havi fogház. Az aradi törvényszék első székfőjének büntető tanácsa ma ítélkezett Veres József aradi munkanélküli fiatalember ügyében, akít lopás kísérlete és tiltott fegyverviselés vétsége miatt négy havi elzárásra ítélték.

Nem remélhetnek segínyt a kisebbségi iskolák.

A minisztertanács e héten tárgyalja az államsegély ügyét.

(Az Aradi Közlöny bucuresti-tudósítójának távirata.) E héten tárgyalja a minisztertanács a kisebbségi iskolák államsegélyének ügyét. Az ügy elintézése nem látszik kedvezőnek. Tekintettel a pénzügyminiszter

parlamentari nyilatkozatára, valószínűnek tartják, hogy a kormány a néppárti kormány által kiutalt segínyt, Anghelescu közoktatásügyi miniszter javaslatára meg fogja semmisíteni.

— „Kírváj” Angyalkuton. Hagyományos melegséggel, de szokatlanul nagyarányú ünnepléssel ülte meg az Araddal szomszédos Angyalkut népe vasárnap ezévi „Kirchweih”-ünnepét. A község ünnepére nemcsak a lakosság készülődött nagy lelkesedéssel és buzgalommal, hanem azon a környékbéli községekből, városkákból, sőt Aradról is igen sokan vettek részt. Az ünnepséget a feldiszipített községben a rezesbanda ébresztője vezette be, majd a község apraja-nagyja ünnepi szentmisén vett részt, amelyet Fuchs Imre plébános celebrált a környékbéli papság segítségével. Az istentisztelet után a templomi résztvevők menetté verődtek össze, s így vonultak fel Becke Ferenc bíró háza elé, s a köztisztviseltekben álló bírót meleg és lelkes ünneplésben részesítették, majd a község jegyzője, tanítója, notabilitásai részesültek hasonló megtiszteltetésben. A délután folyamán kezdődött a valódi ünnepség. Színes, megkapó látványt nyújtott az ugynevezett kírváj-lányok és legények pompázó sváb népviseletbe öltözött csoportja; ezek felvonulásával vette kezdetét a szokásos népi ünnep: a Kirchweih. A község legszebb leányainak sorából is messzi kivált a „kírváj” királynője, Zauner Traudi, a falu egyik legmódosabb gazdájának külföldi nevelőintézetben tanított, teljesen modern, hogy úgy mondjuk uri-nevelésben részesített szépséges leánya, aki a község ünnepe alkalmából hódolva a hagyományos népi szokásnak, bucsut mondott a modern ruháknak, s a pompázatos szépségű, suhogó selymekből ékes, színes ősi sváb népviseletet öltötte e napon magára. A „kírváj-királynő” szépsége mellett nagy és kellemes feltűnést keltett ruhájának ragyogó színpompája, gazdagsága, értéke. A templom előtti elkerített térre való bevonulás után az árverés kezdődött a két előtáncosi bokrétaért. Az izgalmas lefolyású árverésen végül a két Kapp-fivér, Kapp József és Péter váltották magukhoz a két bokkrétát, közel tizennégyezer lejt ígérve és fizetve e dicsőségért. A két diadalt aratott legény azután a bokrétaikkal a falu két szépséges leányzóját tüntette ki, felavatva őket ezzel előtáncosnökké. Az egyik bokréta Zauner Traudinak jutott, a másik pedig Jäger Erzsébet kezébe került. Ezután megkezdődött a tánc, amelynek során a „kírváj-kelep” árverését bonyolították le. A szalaggal ékesített diszkalapot ötezer lejért Schultz György birtokos vette meg. A templomtéri ünnepség után a táncos fiatalság a község két vendéglőjébe ment, ahol reggelig tartó táncos ünnepelték a pompázatosan sikerült angyalkuti „kírváj”.

— Védekezés a gyermekjárvány ellen. Bucurestiből jelentik: Az egészségügyi miniszter jelentése szerint a gyermekparalízis-járvány nő, azonban nem nagy mértékben. A miniszter az egész országra nézve egységes gyógykezelést írt elő, amely a legújabb tudományos metódusokon alapszik.

— Eltűnt egy aradi ember. Crisan György-né Strada Rahovei (Mihály-uccai) lakos feljelentést tett az aradi rendőrségen, hogy férje szeptember elsején eltávozott hazulról és azóta nem adott hírt magáról. A kétségbeesett asszony annak a gyanújának adott kifejezést, hogy férjét halálos szerencsétlenség érthette, mert még sohasem történt meg, hogy otthonról bejelentés nélkül távol maradt volna. A rendőrség megindította a nyomozást.

— Betöréses lopás Aradon. Kovács Ferencné, Mossóczy-telepi lakos feljelentést tett a rendőrségen, hogy lakásába betörték és hat-ezer lej értékű ruhaneműt elloptak. A rendőrség nyomoz.

— Maróczy szimultánjátéka Miskolcon. Miskolcra jelentik: Kecskemét példájára itt is nagy nemzetközi sakkversenyt rendeztek, amit ma nyitottak meg. A mai napon Maróczy 43-al játszott szimultán mérkőzést és ezekből 40 játékot megnyert. Három eldöntetlenül végződött.

— Öngyilkos budapesti bankigazgató. Budapestről jelentik: Paulini Jenő, a Moktár Kálmán-téri fiókjának igazgatója, szívenlőtte magát és nyomban meghalt. A vezérigazgató szerint megbízható, tisztességes ember volt, aki tettét minden bizonnyal idegessége miatt követte el.

— Értesítés. Ezuton is felhívjuk a n. é. közönség figyelmét, hogy ezentui csak is idejekorán bejelentett és a gépüzemek közegei áltai megallapított csőrepedések esetén tudjuk a csőrepedések által tulfogyasztott víz után a megfelelő jóváírásokat eszközölni. Directiunea Uzinelor Comunale.

— Orvosi hír. Dr. Krepil János rendeléseit ismét megkezdte.

— Külföldről hazaérkeztem, varró- és szabászati tanfolyamomat megnyitottam urileányok részére is. Legújabb francia és angol modellek. Salon Kárpáti, Minorita-palota.

— A német tannyelvű elemi iskolában (Kulturpalota) a beiratások szeptember 1—10 tartanak.

Filmfelvétel Aradon.

Mindenki rá akart kerülni a vászonra. — Előkészületek egy filmszkeccs aradi bemutatójára.

(Arad, szeptember 5.) Ha valaki is megfigyelte, valahányszor filmügylekről, — legyen az tömegfelvétel, színészi jelentkezés — vagy bármily ezzel kapcsolatos eseményről van szó, mindenkiben megmozog valami. Hogy a karrieres eshetőségeinek érzete-e ez, vagy hogy arcát ott lássa tolongani a vászon s ez adja az érdeklődést, az esetenként változik, de kétségtelenül igazolja ezt a megállapítást az az alkalom, amely vasárnap délelőtt volt, amikor is az oradeai Dorian Filmkölcsönző Részvénytársaság filmfelvételeket készített Aradról.

Reggel lonkodva szűrődtek csak át, a napsugarak, de az ünneplő köntös már fényesedett a tisztogató munkálkodás alatt ó hány, de hány házban. Eső volt készülöben, de filmfelvétel is és bizony az átlagos vasárnapi korzó hirtőny kis szűk harati összeívetel volt ahhoz a tömeghez képest, amely hullámzó áradatban hömpölygött végig a bulváron. Mert hát a filmezés az aztán igazán nem mindennapi dolog, ráadásul, aki ügyeskedik, szintén rákerülhet a felvételre. És ez ugyan csak ünnepélyes és felemelő tudat volt. Bizonyára megtörtént a csoda: a Ferke elfelejtette elmondani a régi verset a kékszemű Jolikanak, hogy maga vasárnapról-vasárnapra szebb lesz és ha az Isten úgy akarja, hát... mondom, elfelejtette ezt, de azt hiszem, hogy Jolikanak föl se tűnt mert ő is várta, amit mindenki várt, ami aztán tizenev óra tájban meg is érkezett.

Háromlábú állvány volt rajta meg a masina. Autón hozták. Először elrobogtak vele. Föl a város háza tornyába. Hej, hogy miért is nincs alacsonyabban az a karsu torony, mert a panorámából alig ríkható ki a János gavallér veres kravallja. Azután lejöttek a toronyból, de valahogy egváloire nem volt kedvük a felvevőknek a korzóra hederíteni, mert előbb még a katedrális következett, azután megint a panoráma a kulturpalotából, aztán a Minorita-templom, egy csik a főtérről, Horia (Széchenyi) uccarészlet, stb. és csak utána a várva-várt korzófelvétel. Egy óra felé röpi az idő és egy órával kitöltődött a déli kimenő harangszó után, de még ekkor is sűrű rajok tolongtak előre. És megindult a filmező autó. Lassan halad. Erre szánták a legnagyobb métermennyiséget. Tíz méterrel nem mentes a végigvonulás. Mindenki, mint a fényképező lencse előtt, barátságos arccal tetszeleg a gép előtt. Majd megnyugodott hazaindulás. A vasárnapi rántott csirke száz százalékkal jobban esett... A nagy felvétel sikerült...

A Dorian Rein Jenő vezérigazgató személyes vezetése mellett végezte Arad szebb helyeiről és a korzóról való filmfelvételeket. A tulajdonképeni cél nagyobb szabású filmszkeccs megrendezése, amely

a közeljövőben kerül Aradon bemutatásra. A fő szerepeket a szkeccsben Misoga László, Barna Anci, Sugár Baba, Horváth László játsszák, akik Oradeán, az ottani helyzethez viszonyított film-szkeccsben már nagy sikerrel léptek fel.

Sikkasztott

Chisinau volt polgármestere.

Nagyarányu visszaéléseket fedeztek fel Bessarábia fővárosában.

(Az Aradi Közlöny chisinaui tudósítójának távirata.) A sorozatosan leplezett hivatali visszaélések krónikáját a mai nappal ismét szaporította a chisinaui polgármesteri hivatalban megállapított ugyancsak nagyarányu sikkasztások ügye. Ugyanis Sevastian Teodorescu volt polgármester. Chisinau város tanácsának egyik tagja ellen már hetekkel ezelőtt megindult vizsgálat során megállapították, hogy az illető tanácsos napidijait ugyanazon időre kétszer, sőt háromszor is felvette. A belügyminiszter természetesen nyomban felfüggesztette a sikkasztó tanácsost, aki ellen aztán a mai nap folyamán az előbbinél jóval nagyobb nagyarányu visszaélés ügyében indítottak újabb vizsgálatot. Mint a hivatalosan kiadott kommuniké jelenti, a chisinaui vizsgálóbíróhoz a napokban egy leirat érkezett az uradalmak miniszteriumától, amely a városnak a lakosság tűzifaelállítására kiutalt 200 erdőterület kezelésénél tanácsolt állítólagos visszaélések megállapítására rendelt el a vizsgálatot. A vizsgálóbíró a leirat tartalmát közölte Chisinau polgármesterével, aki közölte, hogy az ügyben maga tett előterjesztést a vizsgálat megejtésének elrendelésére, amennyiben az illető napidij-sikkasztó városi tanácsos — az ő tudomása szerint — a városi erdőbirtok jövedelmeit hónapok óta rendszeresen megdézsmálta. A mai napon aztán kihallgatták Teodorescu tanácsost is, aki beismerte, hogy Petrescu erdészeti felügyelővel összejárta, nagvobb összegeket tartottak meg maguknak az eladott tűzifakontingensekéből befolyt jövedelmekből. Teodorescu vallomása következtében Petrescut is őrizetbe vették és most folytatják a vizsgálatot annak a megállapítására, hogy mennyi lehet az az összeg, amit a városi tanácsos és az erdészeti felügyelő közösen elsikkasztott.

Bonyodalom

Lengyelország és Litvánia között.
Diplomáciai affér két elfogott lengyel kém miatt.

(Az Aradi Közlöny távirati tudósítása.) Lengyelország és Litvánia között újabb viszály tört ki, mely mint annyiszor, most is veszélyeztetni látszik a keleti békét. A viszály kezdeményezéséért a két állam kölcsönösen egymást vádolja, ugylátszik azonban, hogy ez egyszer a litvánok beállítását kell elfogadni valónak.

Mint Kownóból jelentik, a litván vezérkar hivatalosan közli, hogy a Lukaszewicz vilnai prefektus vezetése alatt álló küldöttség a litván határrendőrség főnökének, Skirmansky falu közelében lévő demarkációs vonalnál ultimátumot nyújtott át, amelyben felszólították a rendőrségi főnököt, hogy negyvennyolc órán belül haladéktalanul szolgáltatson ki három lengyel katonai személyt, akik véletlenségből lépték át a litván határt és most tartóztatásban vannak. Abban az esetben, ha a lengyel követeléseket nem teljesítik, Lengyelország le fogja vonni a következményeket.

A Neue Freie Presse kownói tudósítója az alábbi részleteket kapta a lengyel-litván incidensről: A litván határrendőrség a demarkációs vonalnál letartóztatta Pietrowski és Jablonski lengyel franktőröket, akik jogtalanul léptek litván területre, hogy ott kémkedést folytassanak. Jablonski üzelméi miatt nem ismeretlen ember Litvániában. Már 1920-ban kémkedésért halálra ítélték, de akkoriban sikerült a kownói fegyházból szabadulnia. Mind a két kém hadbíró elé kerül.

A litván kormány az összes nála akkreditált diplomáciai képviselőkhöz körjegyzéket

intézett, amelyben utal a lengyel lépés politikai jellegére. Jellemző a lengyel magatartásra, hogy az ultimátumot a vilnai prefektus négy

Ujrafelvétel készül a Grozavescu-pörben

A meggyilkolt tenorista édesanyja perújítást kér. — Rá akarja bizonyítani a gyilkos feleségére, hogy előre megfontoltan gyilkolt.

(Az Aradi Közlöny bécsi tudósítójának távirata.) Szenzációs hír tartja izgalomban a bécsi közvéleményt: Grozavescu meggyilkolásának ügye előreláthatólag ismét bíróság elé kerül. A Montag értesülése szerint Grozavescu Traján, a meggyilkolt énekes édesanyja és huga új tanuvallomások alapján a per ujrafelvételét kéri és most már tervszerű gyilkossággal vádolják Kövesdi Nellit. A kérelmet ügyvédjük be is

vezérkarl tiszt jelenlétében nyújtotta át. Ez a tény az ultimátumnak egészen különleges szint ad.

adta már a törvényszékhez. Grozavescu édesanyja és huga be akarják most bizonyítani, hogy Kövesdi Nelli a gyilkosságot előre megfontoltan követte el és már napokkal előbb készült rá. Bécsi jogász körökben feszült érdeklődéssel várják a bíróság döntését, amelynek a nyomán lehetségesé válik, hogy a nagy tenorista —ilkosa végül mégis csak elnyerje méltó büntetését.

SPORT

O Erdélyi labdarugó mérkőzések. Timisoara. A timisoarai kerület bizonyult a legfrissebbnek, amennyiben vasárnap ott már megkezdődtek a bajnoki mérkőzések. **Kinizsi—Kadima 7:1 (1:0).** A Kinizsi tartalékjai dacára is biztosan győzött. — **Banatul—TAC 3:3 (3:1).** Ekeseredett küzdelem. — **Cluj. KAC—Unversitatea 6:4 (3:1).** Barátságos meglepetés. — **CFR—Haggibbor 5:1 (4:1).** Barátságos meglepetés lenne, ha nem tudnók, hogy a Haggibbor az utóbbi időben nagyon meggyöngült. **Aradon** vasárnap nem volt mérkőzés.

O A Meteor kerékpárversenye. A verseny a tavaly tragikus körülmények között elhalt Meteor-versenyző, Valaszky emlékére kiírt értékes vándordíjért folyt le. A díj védője ez évre a kiíró egyesület lett 32 ponttal, a timisoarai Gloria (14 p.) és a Kinizsi (11 p.) előtt. Részletes eredmények: 1000 m. megnyitőverseny: 1. Rennich (Meteor) 1 p. 34 mp. (Utolsó 200 m. 14.8 mp). 2. Mayer (Meteor). 3. Sefranek (Gloria). 1000 m. kezdők versenye: 1. Braun (Gloria) 1 p. 57 mp. (Utolsó 200 m. 17.2 mp). 2. Brinzey (AMTE). 3. Grünfeld (Meteor). 3000 m. II. oszt. pontozóverseny: 1. Wendling (Kinizsi) 9 p. (5 p. 28.8 mp). 2. Lind (Kinizsi) 8 p. 3. Szabó (Meteor) 6 p. 2000 m. seniorverseny: 1. Balog (Meteor) 4 p. 19 mp. 2. Román (Tricolor). 3. Fodor (Meteor). 500 m. gyorsasági verseny: 1. Rennich (Meteor) 38.6 mp. (pálya és országos rekord). 2. Mayer (Meteor). 3. Janka (Meteor). Senior selejtező: 1. Reiser (Gloria). 2. Kis (Kinizsi). 3. Boldea (AMTE). — 25 kilométeres párosverseny: 1. Rennich—Janka (Meteor) 40 p. 48 mp. 2. Lambert—Sefranek (Gloria). 3. Szabó—Mayer (Meteor).

O Aradi biciklibajnok kiváló szereplése külföldön. Rennich Fidél, a Meteor kiváló bajnokversenyzője a múlt vasárnap Délmagyarország bajnokságáért kiírt 120 kilométeres országuti kerékpárversenyen startolt a nagy konkurrencia dacára sikerült a harmadik helyet biztosítania. A verseny Hölzl (Budapest) nyerte meg 4 óra 20 p. 28 mp. idővel, mögötte Vida (Budapest) jött be 4 óra 24 p. 02 mp. alatt, míg Rennich mindössze egy fél kerékhosszal maradt el mögötte.

O Lemaradtak a magyar uszók Bolognában. Bolognából jelentik: Tegnap folytatódtak az uszóversenyek az Európa bajnokságért. A nap szenzációja Bárany István magyar bajnoknak, az európai híru gyorsuszonak veresége a százméteres gyorsuszonban, amelyet Arne Borg nyert meg. A részletes eredmények a következők: 100 m. hátuszás: 1. Kundan (svéd). 2. Bitskey Aladár (magyar). 100 m. gyorsuszás: 1. Arne Borg (svéd) 1 p. 2. Bárany István (magyar) 1 p. 3.2 mp. Bárany ideje feltűnően gyenge. 200 m. staféta: 1. Németország. 9.49.8 2. Svédország. 3. Magyarország. Az Európa serleget a pontszámok alapján Németország nyerte meg. Második helyen Svédország végzett, Magyarország harmadik lett.

O A budapesti MTK atlétikai versenye. A verseny nagyjában közepes eredményeket hozott, csupán Késmárky (BBTE) 190 centiméteres magasugrása. Márton (MTK) 1 p. 59.6 mp.-es 800-asa és a KAOE csapatának 44.2

mp.-es 4×100 méteres stafétaversenye kiemelkedőbbek.

O Olasz footballcsapat győzelme a Ciák-olimpiáson. Rómából jelentik: Vasárnap a diákolimpiáson az olasz footballcsapat 1:0 (0:0) arányban legyőzte a magyar csapatot.

O Az AKE tenniszversenye. Férfi egyes: 1. Székely. 2. Török. 3. Riegler és Fenyő. A döntő eredménye: 6:2, 6:2, 3:6, 6:4. Női egyes: 1. Weininger Lonci. 2. Kabdebó Imici. 3. Fiedler Klári és Szántó Böske. A döntő eredménye: 6:4, 6:1. Férfi páros: 1. Török—Székely. 2. Weininger—Fenyő. 3. Leipnicker—Steiner és Riegler—Angele. A döntő eredménye: 6:1, 9:7, 6:3. Vegyes páros még befejezetlen, a döntő valószínű résztvevő a Fenyő—Szántó és Angele—Székely párok.

O Budapesti ligabajnokság. Ferencváros—Kispest 4:2 (1:1). Kispest várakozáson felüli jó szereplése teljesen nyíltá tette a küzdelmet, amely csak a finishben dőlt el az állóképesebb Ferencváros javára. Kohut (2), Szedlacek és Takács, illetve Jeszmas (2) a goallövők. — **Ujpest—Budai 33-asok 4:0 (2:0).** Ujpest végig kezében tartotta a mérkőzést, a budaiak nem voltak egyenrangú ellenfelek. Ströck (2), Dán és Wilhelm II. lötték a gólokat.

O A magyar vízipóló csapat lett az Európa-bajnokság győztese. Magyarország—Franciaország 3:1 (1:1). Bolognából jelentik, hogy a magyar—francia vízipóló-döntőt mégis szombaton tartották meg, a fáradt magyar csapatnak mégis volt annyi ereje, hogy 1:1 félidő után 3:1 arányban legyőzte a pihent franciákat. — **Svédország—Ausztria 4:1.** Vigaszdíjmérkőzés.

O Középeurópai kupadöntő. Hungária—Spárta 2:2 (1:1). A döntetlen eredmény a Hungária számára vereséggel is egyenlő, mert a prágai revansmérkőzésen aligha fogja a Spárta teljesítményét megismételni, már pedig a döntőbe jutáshoz nem is döntetlen, hanem győzelem szükséges. A Hungáriában a védelem és a második félidőben magára talált csatársor, a Spártában a halvesor és a védelem elégtett ki. A Hungária részéről Opata (2), a Spárta részéről Patek és Silny a goallövők. A mérkőzést Braun bécsi bíró vezette.

SEJK FIA

RUDOLPHO VALENTINO

legutolsó és legmonumentálisabb filmje.

Rádió-műsor.

Kedd, szeptember 6. Wien—Grác. 21. Hangverseny. — Stuttgart. 20.05. Operettelőadás. — Róma. 17.45. Zenekari hangverseny. — Prága. 22.20. Hangverseny. — Pozsony. 17.45. Hangverseny. — Nápoly. 22.30. Zenekari hangverseny. — München. 21.15. Szórakoztató zene. — Milano. 23. Jazz-band. — Leipzig. 20. Operettelőadás. — Frankfurt a. M. 16.30. A házi zenekar hangversenye. — Boroszló. 16.30. Népszerű hangverseny. — Berlin. 17. Szórakoztató zene. 20.05. Operettelőadás. — Budapest. 9.30. 12. és 15. Hírek. Közgazdaság. 17. Cigányzene. 19. Operaelőadás (Faust.)

Mindenki megnézi: RUDOLPHO VALENTINÓ és BÁNKI VILMA legszebb, legnagyobb és legjobb filmjét, a SEJK FIÁT.

Tíz nap óta ég a petroleum Moreniben.

Naponta ötmillió lej a kár. — Husz lépésre az izzó pokoltól. — Hogyan lehet eloltani egy égő petroleumkut? — Az Aradi Közlöny bucuresti-i munkatársa a tűz színhelyén.

(Az Aradi Közlöny bucuresti-i szerkesztőségétől.) Még emlékeznek rá olvasóink, hogy két év előtt kigyuladt a moreni petroleum-mezőkön egy petroleum-kut és majdnem három hónapon keresztül égett, anélkül, hogy el lehetett volna oltani. E három hónap alatt az Angol—Amerikai-petroleumtársaságnak pontosan egy fél milliárd lej vesztesége volt. Ugylátszik, hogy most megismétlődik a két év előtti szondatűz. Tíz nap előtt megint kigyuladt a moreni petroleum mezőkön egy kut és minden oltási kísérlet dacára, a tűz szinte napról-napra jobban terjed. A moreni petroleum-mezőkön nem újság a szondatűz, szinte naponta fordul elő, hogy a kifurt petroleum-kutból feltörő petroleum-gázok meggyuladnak, azonban ezeket a fellobbanó tüzeket majdnem minden esetben sikerül homokzsákokkal elfojtani. Abban az esetben azonban, ha túlságosan eruptív vidéken gyulad ki egy kut és a feltörő gázokat azonnal követi a felszökellő nyers petroleum — már nem olyan egyszerű az oltás. Ilvenkor a föld gyomrából iszonyatos erővel törül a magasba egy vagon mennyiségű nyers petroleum, mely a hőség következtében azonnal lángra kap és a petroleum-kut környéke — valóságos izzó pokollá változik át. Ez történt két évvel ezelőtt és most megint megismétlődik a két évvel ezelőtt oly nagy szenzációvá vált szondatűz.

Villámcsapás gyújtott lángra a kirobbanó petroleumot.

A Sorpító petroleumtársaság autóián indulunk el hogy megnézzük az égő szondát. Utközben a társaság egyik igazgatója elmondja, hogyan gyuladt ki a petroleum-kut:

— Két év előtt a nagy moreni tűznek vigyázatlanság volt az oka. Furás közben gyuladt ki a kut. A munkások nyugodtan dolgoztak még akkor is, mikor már minden jel meg volt arra nézve, hogy az erupció be fog következni és elfelejtették az elővigyázati intézkedéseket megtenni. Az erupció megtörtént, robbanásszerűleg törtek fel a petroleum-gázok és maguk előtt röptettek néhány szikladarabot. Természetesen a furókészülék is a levegőbe röppült és úgy látszik, hogy a kövek és a furógép vasalkatrészei összeverődtek a levegőben és a keletkezett szikra felgyújtotta a kilóvelt gázokat. Így gyuladt ki két év előtt a 123-as szonda. E nagy tűz óta természetesen még nagyobb vigyázatlansággal történtek a furások és azóta csak nagy elvértve fordult elő hasonló oknál fogva szondatűz. Azonban minden kutfurásnál egy olyan veszedelem várakozik ránk, ami ellen csak nagyon nehezen lehet védekezni és ez a villámcsapás. Furás közben petroleum-gázok szállanak a magasba és dacára a furógép tetején elhelyezett villámhárítónak — csak egy pillanat kell és már lángban áll az egész környék. Kaliforniában már ezen is segítettek, ott nagy magasságban antennákra szereltek fel hálószerű villámhárítókat, bedrótolták kilométernyi távolságban a petroleum-társaságot. Ez a kut például most már a tizedik napja ég és mindennap ötmillió lej értékű nyers petroleum megy kárba, ez tíz nap alatt ötvenmilliót jelent és ki tudja, hogy még mennyi ideig fog égni a kut.

Már Ploestin túl látható a hatalmas lánggal égő petroleum-kut.

Ploestin túl már látható az égő kut. Nagy, fekete füstfellegek emelkednek az ég felé Moreni felől. Jó néhány kilométerre vagyunk még Moreni től, de az a hatalmas máglya, ahol naponta nyolcvan vagon petroleum ég el, már ide világít. Az ország legértékesebb területén szakad most át az autóink. Lankásan emelkedő dombok alján repül az autóink és az ut mindkét oldalán szondák emelkednek az ég felé. A szonda tetején egy csiga forog állandóan, ez jelzi, hogy ezek a csendesen dolgozó szondák szakadatlanul ontják magukból az értékes petroleumot. A környéken alig látni embert. A

szondák önmagukat szolgálják ki. Minden kutból vezet egy levezető cső, egy közös gyűjtő-csatornába és lent a völgyben állanak a hatalmas tartályok. De még itt a tartályok mellett sincs szükség az emberi munkára, hatalmas csövek vezetnek a tartályokból a konduktokba, amelynek segítségével a petroleummezőkön termelt petroleum lefolyik — Constantáig, a tengeri kikötőben elhelyezett hatalmas tartályokig.

A petroleumtelepen óráról-órára millió mennek kárba.

Autóink oda ért az égő kut környékére. Egy kis templom áll alig száz lépésre az égő szondától és most a templom fala mellett óvatosan előrehaladva, egész közelről gyönyörködhetünk ebben a pokoli színhelyben.

Halk morajjal röpül a levegőbe az iszonyatos mennyiségű petroleum, a sűrű, kavargó füsttengeren át tisztán lehet látni, hogy egyszer-egyszer a levegőbe röpül egy majdnem összefüggő csepfolyós massa, az iszonyatos erő által felhajtva vagy háromemelet magasságra és akkor egy tompa puffanással lángra kap a néhány vagon mennyiségű petroleum. Ilvenkor izzó vörös tűznyelvek lángolnak át a bodros füstfellegeken. És ez a pokoli játék már így megy tíz nap óta. Mellettiünk áll a társaság egyik mérnöke és savanyu arccal jelzi:

— Dél óta erősebb az erupció. . . most legalább három vagon „pecura” ment a levegőbe, ez a társaságnak száznyolcvanezer lej veszteséget jelent.

— De hát nincs tűz ellen biztosítva a szonda, kérdezzük?

— Nincs az a biztosítótársaság, amely elválna ilyen biztosítást, a furókészüléket és az egy-napi termést lehet csak biztosítani, de mit ér az, amit ilvenkor kapunk a biztosítótól, hiszen órák alatt ujabb és ujabb millió válik színes lánggá és füstté.

Kemény akarattal igyekeznek a tűz pusztításának ellentálni.

Ötven méternyire a templomtól már a tűz második napján megkezdtek egy földalatti alagút építését. Talán még emlékeznek olvasóink arra, hogy a két év előtti moreni tüzet is egy ilyen földalatti tunel segítségével sikerült eloltani. Tíz méter mélyen egy alagutat ásnak a földbe, mely az égő kut akól elvezeti a petroleumot és a kut önmagától elalszik. Idáig ez a legbiztosabb módszer. Már negyven méterre előrehaladtak a munkában és még egy-két napi munka van hátra, hogy elérjék a kutat. Ha ez a módszer nem sikerülne, akkor próbálják meg a régi oltási módszert, hogy egy nagy harangot borítanak emelők segítségével a kut szájára és a harangot gőzzel telítik. Kisebb szondatűzeknél ez a harang-oltási módszer elég jól bevált, azonban ezen a vidéken olyan erupciók a kutak, hogy a többmázsás harangot a levegőbe röptetik és ezért folyamodtak inkább a hosszadalmasabb, de biztosabb tunel-rendszerhez.

Csak néhány percig lehattunk tanú e borzalmas tűzjátéknak száz lépésre voltunk az izzó pokoltól, de a hőség olyan nagy, hogy pár percnél tovább senki sem tud a kétszáz méternyi körzetben megmaradni.

— Két nap múlva kész a tunel, mondja reménykedve a társaság igazgatója, majd elborul az arca. Ezt hajtogatja: két nap . . . ujabb tíz millió . . .

Farkas Aladár.

APOLLOBAN
ma utóljára
HONTALANOK.
MALOT HECTOR híres regénye
filmen. 9 felvonásban.
Az előadások 5, 7 és 1/10-kor.
PREMIER! Szerdától! PREMIER!
Váljunk el.
vigjáték. Főszerepben: **ADOLPH MENJOU.**

ERZSÉBET MOZGO.

Ma d. u. 1/2 7 és este 9 órakor

Marcsa katonája.

Rendkívül érdekes vigjáték sláger.

Főszerepben: Harry Liedtke és Xenie Desnie.

Jön! **BEN-HUR**, világszenzáció.

Szép idő esetén az esti előadások a kerthelyiségben.

Két román előadás lesz hetenként Aradon.

A cluji színházi értekezlet határozatai. — A magyar színház sorsáról nem történt említés.

(Az Aradi Közlöny cluji tudósítójának távirata.) Szombaton este folyt le Clujon (Kolozsvárott) az az értekezlet, amelyet kulturális ügyekben és a színházi körületek beosztása miatt hívtak össze és amelyen megjelent Lapedatu kultuszminiszter is. Az értekezlet színhely a prefektúra volt, ahol 22 város polgármestere jelent meg, továbbá a magyar szinigazgatók, de csakhamar kiderült, hogy a kisebbségi szinidirektorok hiába jöttek el az értekezletre, amennyiben azon egyáltalán nem foglalkoztak a magyar színház kérdésével.

Az anketén, amelyen résztvett Eftimiu Victor, a cluji (kolozsvári) nemzeti színház igazgatója is, Lapedatu kultuszminiszter elnökölt és nagy beszédet mondott arról a kulturális munkáról, amit a cluji (kolozsvári) román Operának és állami prózai együttesnek végeznie kell. A polgármesterek felszólalásai után elfogadta az értekezlet Eftimiu-nak azt a javaslatát, hogy az Opera Aradon, Brassóban, Targu-Muresen és Sibiuban hetenként egy előadást rendezzen. Ugyancsak egy előadást tart hetenként ezekben a városokban a prózai társulat is, kisebb helyeken pedig két hetenként egyet. Oradeára (Nagyváradra) vonatkozólag abban állapodott meg az értekezlet, hogy ott, mivel közel van Clujhoz (Kolozsvárhoz), a román Opera heti 3 előadást tart és pedig mindig szombaton egyet és vasárnap kettőt: délután és este. Az opera ilyképp havonta 12-szer, a prózaegyüttes pedig négyszer játszik Oradeán (Nagyváradon), ami által a kisebbségi színház rossz helyzetbe került. Határozatot hozott az értekezlet arra nézve is, hogy a városok vegyék be költségvetéseikbe ezeknek az előadásoknak terheit, illetve gondoskodjanak megfelelő szubvencióról. A kultuszminiszter ezután kijelentette, hogy a magyar színház kérdésével nem szándékozik foglalkozni, mivel a minisztérium kiadta a koncessziókat és ezzel a maga részéről az ügy be van fejezve. A szinigazgatók állapotának meg a városokkal. Ebbe a kormány nem szól bele. Gróf László oradeai (nagyvárad) szinigazgató a magyar színház nevében szólalt fel és kijelentette, hogy a kisebbségi színház hajlandó a román kultúráért áldozatot is hozni, de akkor figyelembe kell venni a magyar színház súlyos helyzetét is és módot kell találni annak enyhítésére is.

Vasárnap délelőtt iktatták be ünnepélyes keretek között Eftimiu Victort új tisztébe, délután pedig hangverseny volt a kultuszminiszter tiszteletére. Este Lapedatu kíséretével elutazott Kolozsvárról.

URANIABAN

6-án, ma utóljára kedden

Nevető tücsök

francia sláger vigjáték 9 nagy felvonásban.

Főszereplők:

Lya Mara, Harry Liedtke, Verebes E.
és

Foxi mint mentő,

Fatty és Foxi kutyáival a főszerepben.

Előadások kezdete 5, 7 és 1/10 órakor.

KÖZGAZDASÁG.

Felszabadították a pálinkaüstöket Aradmegyében

Csak a termelők főzhetnek szabadon, de a vásárolt cefre kifőzéséhez külön miniszteri engedély szükséges.

(Arad, augusztus 5.) Az aradi pénzügyigazgatóság a mai napon elrendelte az egész vármegyében a termelők pálinkafőző kazánújtjainak felszabadítását és ezzel a szeszfőzés megadóztatásában új, a termelőkre kétségkívül erősen kedvezőbb ellenőrzési módszert léptetett életbe. Az eddigi rendszer szerint — mint ismeretes — a pálinkafőző üstöket állandóan zár alatt tartották és csak a főzés idejére vette le a pénzügyi hatóság embere a pecsétet, aki viszont a főzés ideje alatt állandó ellenőrzést tartott fent, a főzés befejeztével pedig nyomban újból lepecsételték az üstöket.

Most a pénzügyigazgatóság rendelete alapján az egész vármegyében leszedik a pénzügyi hatóságok pecsétjét az üstökről és teljesen szabadá teszik a pálinkafőzést. A fogyasztási adó szempontjából való ellenőrzés a jövőben úgy változik, hogy a pénzügyi közeg csak a felhasználandó nyersanyag mennyiségét veszi ellenőrzés alá és abból számítja ki, hogy mennyi pálinka kerül ki abból és így mennyi a fogyasztási adó.

Azok a kazánüst-tulajdonosok, akik nem saját termésű anyagból főzik a pálinkát, hanem vásárolt cefréről főznek, a jövőben csak akkor főzhetnek pálinkát, ha erre külön engedélyt nyernek. Ezeket az engedélyeket a pénzügyminiszter adja ki és a pénzügyigazgatóság utján kell kérni azokat. Ilyen engedélyt csak azokra a kazánüstökre lehet kapni a minisztertől, amely üstök már 1925-ben működésben voltak. Az újabban beszerzett üstök tulajdonosainak nem ad főzési engedélyt a miniszter. A termelők körében természetesen igen nagy örömmel fogadják a pénzügyigazgatóságnak ezt az intézkedését, amely a pénzügyminiszter most kiadott rendeletén alapul és amely teljesíti a gazdáknak a kisüstök felszabadításáért régen hangoztatott kívánóságát.

Amilyen mértékben felszabadító a kormány az a rendelkezése, annyira korlátozó rendelkezés jött a minisztertől az aradi pénzügyigazgatósághoz az italmérsi engedélyek dolgában. Ez a helyes és okos rendelet alapján a pénzügyigazgatóság a mai naptól kezdődően a vármegye területén egyetlen italmérsi engedélyt sem fog kidáni, sőt az ilyen irányú kérelmek fölterjesztését is megtiltotta a miniszter a pénzügyigazgatóságnak. Csak egészen kivételes esetben engedélyezheti új italmérés megnyitását a pénzügyigazgatóság s pedig abban az esetben, ha valamely vasuti állomáson akarnak italmérést nyitni, ahol eddig nem volt, továbbá a város főterén, de ezekben az esetekben is csak korlátozott engedélyt adnak ki. A pénzügyigazga-

tóság a kivételes esetekben is csak az étkezési órák alatt, vagyis déli 11 órától egyig és este héttől tízig engedi meg ezekben az új italmérsi helyiségekben a szeszés italok kiszolgáltatását. Ezek az italmérések csak vendéglői jogot nyernek. Kivételes engedélyeket ezeken az eseteken kívül csupán a községek kaphatnak, amelyeknek megengedik még a tilalom után is, hogy a Községi háztartás jövedelmeinek fokozására italméréseket nyissanak.

Zürichben 3.20, Párisban 15.80 a lej.

Helyi valutaárak. (Szeptember hó 5.)
 Kifizetések: Berlin 39.05, Amsterdam 65.80, Newyork 163.75, London 796.50, Páris 6.43, Milánó 8.97, Prága 4.86, Budapest 28.75, Belgrád 2.88.50, Bécs 23.10, Zürich 31.60. — Áru: Márka 38.50, dollár 161, angol font 790, francia frank 6.50, lira 8.90, cseh korona 4.80, pengő 28.50, dinár 2.85, osztrák schilling 23.20, svájci frank 31.30. — Pénz: Márka 38, dollár 160, angol font 780, francia frank 6.30, olasz lira 8.40, cseh korona 4.70, pengő 28.20, dinár 2.75, osztrák schilling 22.90, svájci frank 30.90.

Bucuresti-i tőzsdezárlat. (Szept. hó 5.)
 Kifizetések: Páris 6.38, Berlin 38.75, London 792, Newyork 162.50, Milánó 8.84, Zürich 31.40, Prága 4.83, Bécs 22.95. — Valuták: Napoleon 652, márka 38.50, leva 1.24, török lira 0.83, angol font 788, francia frank 6.45, svájci frank 31.75, olasz lira 9.08, drachma 2.12, dinár 2.91, dollár 161, lengyel zloty 18.25, osztrák schilling 23.30, pengő 28.75, cseh korona 4.82.

Zürichi tőzsdenyitás. (Szeptember hó 5.)
 Berlin 123.40, Amsterdam 207.85, Newyork 518.68, London 2521.12.50, Páris 20.33, Milánó 28.17.50, Prága 15.37, Budapest 90.77.50, Belgrád 9.13, Bucuresti 3.20.50, Varsó 58, Bécs 73.12.50.

Zürichi tőzsdezárlat. (Szeptember hó 5.)
 Berlin 123.40, Amsterdam 207.82.50, Newyork 518.70, London 2521.12.50, Páris 20.33, Milánó 28.12.50, Prága 15.37, Budapest 90.77.50, Belgrád 9.12, Bucuresti 3.20, Varsó 85, Bécs 73.10.

= Az erdélyi bankszindikátus közgyűlése.
 Az Erdélyi Bankszindikátus 1927. szeptember hó 18-án, vasárnap d. e. 11 órakor Clujon (Kolozsvárt) a Kereskedelmi és Iparkamara nagytermében tartja IV. évi rendes közgyűlését, melynek tárgysorozata a következő: 1. Előki megnyitó. 2. Az igazoló-bizottság jelentése és a közgyűlés határozatképességének megállapítása. 3. Az igazgatóság jelentése a Szindikátus 1926. évi működéséről. 4. Dr. Váradi Ödön Oradea (Nagyvárad) előadása igazgatószolgálatunknak hitelállásunk megbénító lassúságáról. 5. Időközben beérkező ügyek. 6. A

Szindikátus 1926. december hó 31-iki mérlege és zárószámadata. 7. A Szindikátus 1927. évi költségvetése. 8. Az igazgatóság, a felügyelő-bizottság és a fegyelmi választmány újjavaslatása. 9. Indítványok. A közgyűlést követően délután 2 órakor társasbéd a Központi-szálló éttermében.

= A kereskedelmi és Ipari alkalmazottak bejelentése. A kereskedelmi és iparkamara felhívja a munkaadó kereskedők és iparosok figyelmét, hogy az idegenek ellenőrzéséről szóló törvény rendelkezései értelmében alkalmazottakat a szolgálatba való belépéstől vagy a szolgálatból való kilépéstől számított 3 napon belül a Népesedési Hivatalnál bejelenteni tartoznak. Ugyanezen alkalommal felhívja a késedelmes munkaadókat, hogy alkalmazottaikat 5 napon belül ugyanott feltétlenül jelentsék be, ellenkező esetben a törvény szigorja szerint büntettnek.

Rablótámadás Aradon.

Eszméletlen embert találtak az uccán a ma reggeli járőrök.

(Arad, szeptember 5.) Ma a kora reggeli órákban Aradon, a Tribunal Dobra (Boczkó) uccán egy véresre vert, eszméletlen embert találtak a járőrök. Az esetet azonnal jelentették a rendőrségnek és a mentőknek. A helyszínre érkezett figyelmes komisszár a megejtett vizsgálat során olyan adatokra talált, amelyekből valószínűnek látszik, hogy a szerencsétlen ember rablótámadás áldozata lett. Zsebeit kiforgatva találták és egyetlen irás sem volt nála, amelyből személyi adatait meg lehetett volna állapítani. A kórházba szállították, ahol sikerült eszméletre téríteni. Elmondotta, hogy Kovács Gusztávnak hívják és az éjszaka egy rácter-tályi kocsmában mulatott. Később ittas állapotban hagyta el a helyiséget és többé semmire sem emlékezik, csupán a kórházban tért magához. Kovács Gusztávnak fején és karján vannak súlyos ütések, eredő zúzódások. A rablótámadók kézrekerítésére a rendőrség megindította a nyomozást.

Felelős szerkesztő: RÉTHY JÓZSEF.

Cenzura Prefectura Județului.

Intézetek, diákok és szülők figyelmébe!

A legnagyobb választékban és legjutányosabb árakon szerezhetők be:

előírás szerinti intézeti szövetek, sapkák és hozzávalók

Arad legrégibb cégénél

Schäffer Henriknél

Bulevardul Regina Maria No. 25. (Bing-ház).

FIGYELEM! Állami tisztviselők és szabómesterek 5% engedményt kapnak. Engross vételnél nagyobb kedvezmény. 4556

ÉRTESÍTÉS! 10433

Ugy a n. é. köszönet, mint ismerőseim szives tudomására adom, hogy a Str. Consistorialului 50. (Batthyány-utca), a Szt. János szoborral szemben) sz. saját házámban levő teljesen modernül berendezett

vendéglőt és éttermet megnyitottam.

Állandóan izletes hideg és meleg ételek, kiváló hegyaljai borok kaphatók pontos kiszolgálás mellett, szellő polgári áráért.

Szives pártfogást kér: HORVÁTH GÁBOR.

Megérkeztek az új kelin és Goblein párnák és terítők. Párna montirozás. özv. Világ Gézané, Str. M. Szives pártfogást kér: 4738

Timisoara (temesvári)

zöld tanár teljes ellátásra és tanításra vállal KÖZÉPISKOLAI TANULÓKAT. Közelebbi felvilágosítás szerdán 10-12 óráig Fleisz és Hirschfeld cégnél Arad. Bul. Regele Ferdinand (Boros Béné-tér) 25. szám. 10434

Bankkölesönöket

háza, földekre, vagy egyéb ingatlanokra, 10,000 lejtől, 1 millió lejig betáblázás mellett folyósítottak. HAASZ ALBERT Irodája Arad, Str. Eminescu (Deák Ferenc-u.) 12. sz.

HUNGARIA

Nagyszállóda

BUDAPEST,

a Dunaparton. Előkelő otthoni Polgári árak! Táviratcím: „HUNGARIOTEL”.

Régi, bevezetett textilüzlethez társ kerestetik esetleg átadó. Cím az Aradi Közlöny kiadójában. 4745

Meghívó. Paulisi hegyközség közgyűlése

f. é. szeptember hó 11-én, vasárnap d. e. 11 órakor a paulisi község házában lesz megtartva.

Paulisi Hegyközség Előjárósága.

G. 9763-3-1927.

PUBLICATIE DE LICITATIE.

Pe baza deciziei Judecătoria Mixte Arad No. de mai sus 1 birou de scris. 1 oglindă toalet. 1 canapea tras. cu plus și 2 foteluri prețuită în suma de lei 7000 cuprins în favoarea Firmei „Municipalitatei Pielari” reprezentate prin dr. Remus Chlesin adv. din Arad contra pen-tru suma de lei 450 capital interese 12% dela 15. Februarie 1926. precum și spre se stabilită până în prezent se vor vinde la licitație publică în Arad Str. Moisa Nicoara No. 18. în ziua de 6. Sente-mbrile 1927. la orele 3 conf. art. de lege LX. §-ului 107. și 108. din anul 1881. al legii exec. Arad. la 10. August 1927.

4738 Semnatura indescifrabilă s. s. Seif-portărel.

Őszi és téli, női és gyermekfelöltő és kabát újdonságok megérkeztek:

Női felöltők 1000, gyermekkabátok 600, szövetrubák 650 lejtől kezdve. Kérném áruházamat vétel könyvszer nélkül megtekinteni és személyesen meggyőződni utólrólhatetlen versenyképességemről. Angol és francia szalonok.

Julia PLESZ Gyula

központi női és gyermekruha nagyáruháza ARAD, Str. Colonel Pirieli No. 5., a színház hátsó bejáratával szemben. Tessék a címet jól megjegyezni!

APRÓ HIRDETÉSEK.

AZ APRÓHIRDETÉSEK DÍJÁT SZAVAK SZERINT SZÁMITJUK. Minden szó hétköznap 4, vasárnap 5 Lej, vastagabb betűvel 8, illetve 10 Lej. A legkisebb hirdetés ára 10 szög hétköznap 40, vasárnap 50 Lej. A vastagabb betűvel kívánt szavak aláhuzandók. Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amely eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa. Hirdetéseket délután 5 óráig vesszünk fel. Csak válaszshelyezéssel ellátott kérdézőkérésre válaszolunk. Ajánlatok, jelzés levelek továbbítására megfelelő postabélyeg csatolását kérjük. A kiadóhivatal telefon száma 151. A hirdetésekre vonatkozó felvilágosítást a kiadóhivatal adja meg.

LEVELEZÉS.

Sajtíkszerzők figyelmébe!

A legújabb sajtó a Szóval! toltóval készült. Határozott, nem romló létezőm.

EGGER & Co. R.-T. vegyipari gyár, Cluj.

GAVALLÉR. Hallgatása érthetetlen. Kérek magyarázatot. Vizontlátásig „Csak titokban.” 4728

FIATAL, egyedülálló, uriember, fámogató barátságát keresi. Választ „20 éves” jelgére az Aradi Közlöny kiadójaiba, lapban jelezve kér. 4741

ALKALMAZÁS.

PERFECTE deutsche Korrespondentin sucht Nachmittagsbeschäftigung. Adresse in der Administration des Aradi Közlöny. 4687

ÜGYVÉDI irodába magyarul és románul tudó gyakorlott gépirókisasszonyt vagy írót keresek. Írásbeli ajánlatokat kérek dr. Parecz Béla ügyvéd, Str. Consistoriului 2. 4730

PENZTÁRKEZELŐNÖT, irodai ismeretekkel, aki németül is tud levelezni, 20.000 lei övadékkal azonnali belépésre keres egy magánvállalat. Ajánlatok fizetési igények megjelölésével „Vállalat” jelgel alatt az Aradi Közlöny kiadójaiba kéretnek. 4754

DEUTSCHE Erzieherin mit Jahreszeugnissen wird zu 11 Jährigen Mädchen gesucht Frau dr. Etes (Géza Arad, Strada Románului 8. 10435

KÉTTAGU családhoz mindenes főzőnő keresetük. Piata Catedralei (Tököl-tér) 6. szám. 4743

ÜGYES, fiatal segédet keresek, ki román, magyar, német nyelven beszél. Plesz ruhaáruháza. 4740

TÖBB évi irodai praxissal rendelkező perfekt román, magyar levelező, gépiró üzemi tisztviselő megfelelő elhelyezkedést keres. — Szíves megkereséseket „Existencia” jelgére az Aradi Közlöny kiadójaiba kér. 10434

KERESÜNK mielőbbi belépésre vaszakmabeli képzett, megbízható kereskedősegédet. Messer Lipót és Fia Chisinau-Cris. 10434

BORPINCÉBEN káros munkásleány felveszésre és adiszttalásra azonnal felvétetik. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 4751

FIATAL nő házvezetőnőnek menne magános urhoz. Címeket kér az Aradi Közlöny kiadójaiba. 4747

MINDENES főzőnő keresetük. Dr. Neumann, Str. Cloșca 12. 4753

VÉTEL ÉS ELADÁS.

STRÁFKOCSI és 2 vízmentes ponyva eladó. Henni Károly, Sft. Ana. 4661

FÉRFI TÉLIKABÁTOK, férfi öltönyök, női és férfi bundák, szőnyegek, asztalok székek, hintaszékek, íróasztalok, ebédlő butor, könyvszekrények, szalonok, antik butorok, lenvászon női ingek, asztalneműk, storeok, függönyök, gyermekkoscsik, virágállvány, női nyereg, porcellánok, virágállvány, fotelok, íróasztalok, utazó bőröndök, vitrintárgyak, stb. eladók. Salgóné, Str. Consistoriului 12. (Batthyány-u.) I. em. jobb. 1000

NEW-HUDSON Birmingham, világírú motor-kerékpárok raktáron Magyaránál, Arad, Str. Románului 5. 4477

EGY rövid, keresztúros, jókarban levő bécsi gyártmányú zongora eladó. Tudakozódni Zabb István, Str. Eminescu (Deák Ferenc-ucca) 11. 4684

ELSŐRENDŰ férfi és női templomülés eladó. Cím özv. Roth Zsigáné, Str. Crisan (Karolina-u.) 10. 4736

PARAGOTT, sötét tölgy hálószoba sürgősen, olcsón eladó. Böhm, Bulv. Regele Ferdinand (Boros Béni-tér) Denzl-ház. 4744

ZONGORA jókarban, keresztúros, rövid, jutányosan eladó. Cím az Aradi Közlöny kiadójaiba. 4726

FORDITHATÓ íróasztal eladó. Cím az Aradi Közlöny kiadójaiba. 4733

SZARVASMARHA mérleg eladó. Cím az Aradi Közlöny kiadójaiba. 4750

ANTIK és modern butorokat, műtárgyakat, antik poharakat, márkás porcellánokat, antik sálakat, használt butorokat, szőnyeget, szervizeket, férfi ruhákat, fehérneműket, stb. bizományba veszek, azok magas árban való gyors eladásáról gondoskodom. Salgóné, Str. Consistoriului 12. (Batthyány-u.) I. em. jobb. 1000

BUTORLERAKATBAN legolcsóbb árban kaphatók: ebédlők, hálószobák, Arad, Str. Eminescu (Deák Ferenc-u.) 3 és Str. Moise Nicoara (Petőfi-u.) 9. 3989

MACULATURA PAPIR 5 kgros csomagokban kapható az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 500

CSERÉP 253 sz. duplafalcos, vörös, legjobb minőségű, legjutányosabb árban és kedvező feltételek mellett

Pollak Sándor gőztéglagyárban Aradon, textilgyár mellett. 1028

LAKÁS.

KÉTSZOBÁS lakás eladó. Cím az Aradi Közlöny kiadójaiba. 4749

BELVÁROSBAN, beköltözhető kétszobás lakással, két uccára szülő fronttal bíró bérház kedvező fizetési feltétellel eladó. Cím az Aradi Közlöny kiadójaiba. 4693

Ventilátor készülékek, zseblámpák, Dura elemek legolcsóbban

VARGA & ROSENFELD

villamossági vállalatnál ARAD, Központi szálló mellett. Cefitár raktár! Telefon 808.

„CHARLESTON” angol- és francia-divatszalon Arad, Str. Barilla 9. (Rákóczi-ucca). Olcsó árak, pontos kiszolgálás. — Tanulóanyagok fizetéssel felvételnek. 4608

KERESK 2. esetleg 3 szobás fürdőszobás lakást október 1-re. Címeket az Aradi Közlöny kiadójaiba kérek. 4735

BUTOROZOTT szoba előszobával kiadó. Cím az Aradi Közlöny kiadójaiba. 4729

Kilencvenhat lejért - lakást,

ellátást, vagy alkalmazást hirdethet, eredményt ér el, ha kockahirdetést ad fel.

OKTATÁS.

ZONGORAÓRÁKAT adok jutányosan zongorahasználattal. Str. Dna Balasa 55. 4746

ELLÁTÁS.

ISKOLÁS leányt vállal teljes ellátásra uricsalád zongorahasználattal. Cím Str. Mărăsești (Kossuth-u.) 59. 4737

INGATLAN.

CUKORGYÁR KÖZELÉBEN új ház, szoba, konvha, hozzátartozó mellékhelyiségekkel olcsón eladó. 70.000 lei teherrel. Cím az Aradi Közlöny kiadójaiba. 4630

SZŐLŐ, Friedmann-féle 4 holdas, terméssel együtt eladó. Bővebbet Friedmann, Galsa. 4696

ELADÓ kisebb ház Ujmikalakán, Fericeán telepen. Érdeklődni Pálmai Jánosnál Ujmikalaka. 4722

ELADÓ ház Mosóczy-telepen. Ára 85 ezer lei. Str. Rozván 6. 4717

ÜZLETEK.

BÉRBEADÓ vendéglőhelyiség berendezéssel és lakással forgalmas helyen, valamint üzlethelyiségek, fűszerüzletnek, iparműhelynek, raktárnak, ipartelepnek alkalmasak. Bővebbet Reusz Sándor sórraktár Bul. Reg. Ferdinand I. 33. 4683

KÜLÖNFÉLÉK.

KÖLCSÖNKÖNYVTÁR (Kerpel-féle) állandóan bővül a legkiválóbb újdonságokkal. 4654

OLCSÓN ELADÓ: 1 Vanderer autó 3 üléses, 1 hatüléses autó havi 5000 lejes részletekben, 1 hajtó kocs 7000 lejért, 2 komplett nyereg, 1 lóra való szerzőszám, 1 motor mindenre alkalmas 9000 lejért. Érdeklődni Str. Stroeescu (Teleki-ucca) 5. Ugyanott házmester kerestetik. 4739

Étkezési burgonya

waggontételekben, valamint nagyobb mennyiségben kapható

Fratii MONTAG Brasov, Michael Weissgasse 5.

Mész, cement,

faszén, csomagolt faszén, kátrány-papír, aprított tűzifa

leszállított áron

Kneffel Károly és fia cégnél.

KÖLCSONOKET

háza, földre betáblázásra, 10.000 lej-től 1 millióig, alacsony kamat mellett, 24 óra alatt folyósított

BACHER,

Str. Ioan Calvin No. 30.

Vidéki özvegy

földbirtokos pusztára, azonnali belépésre intelligens, megbízható **uriaszonyt keres házvezetőnőnek.** Alik pusztai háztartásban jártság és állandó otthonra vágyanak, küldjék ajánlatukat az Aradi Közlöny kiadójaiba megtudható címre. 4672

Szikkviz-gyár

üzemben, teljesen felszerelve, ezen üzletág felhagyása miatt minden elfogadható áron **eladó.**

Cím az Aradi Közlöny kiadójaiba. 4694

Makulatura,

tiszta lappeldányok csomagolásra, 5 kgr.-os kötegekben

kaphatók az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Bosszuságot, időt és pénzt

Nyomatott az Aradi Közlöny rotációs gépen. Kiadóhivatal: Aradi nyomdavidálat.

takarít meg, ha külföldre való utazása előtt utitervéhez szükséges mindennemű **felvilágosítást** előre beszerez díjmentesen a

Hálóközi Társaság (Wagons-Lits) menetjegyirodájában Aradon, Bul. Regina Maria 10. (Központi Takarékszövetkezet épülete.) — TELEFON: 5-94.